

LUCIEN BOURGOIS

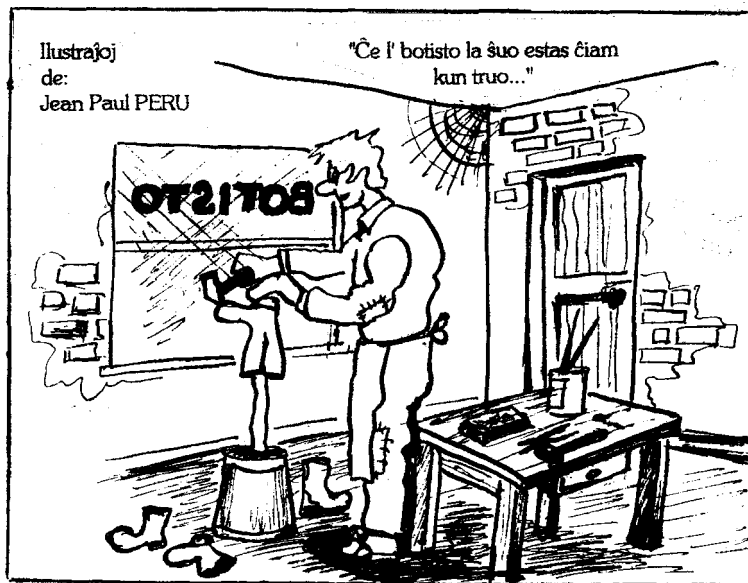
"Venas proverbos el popolo la cerbo"
(L.L. ZAMENHOF)

Redaktoro de NORDA GAZETO

PROVERBARO FRANCA - ESPERANTA

KUN ALDONO:

ESPRIMOJ SANKCIITAJ DE L'UZADO

Omaĝe al mia amiko René CURNELLE

Cercle amical espérantiste - Laŭte!
FR-47470 BEAUVILLE
2005

De la sama aŭtoro ĉe la sama eldonanto:

Esprimaro Franca-Esperanta + Suplemento, 292 paĝoj A5

Laŭ la fluo de l' interparolo + Suplemento, 172 paĝoj A6

LUCIEN BOURGOIS

"Venas proverbio el popola la cerbo"
(L.L. ZAMENHOF)

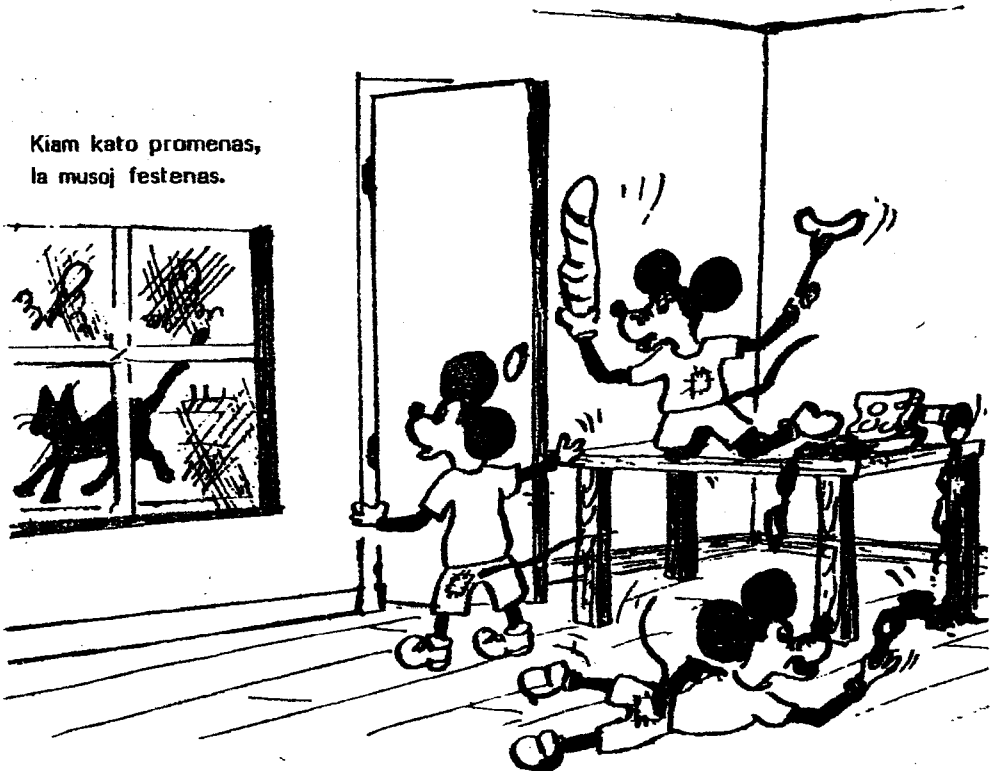
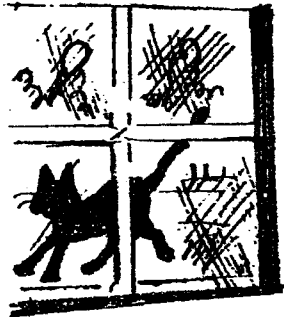
Redaktoro de NORDA GAZETO

PROVERBARO FRANCA - ESPERANTA

KUN ALDONO:

ESPRIMOJ SANKCIITAJ DE L'UZADO

Kiam kato promenas,
la musoj festenas.

Cercle amical espérantiste - Laütel

FR-47470 BEAUVILLE

2005

KVARA ELDONO

Teksto reviziita kaj kompletigita de la aŭtoro

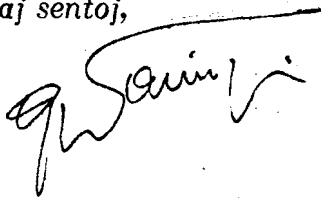
Parizo, la 16/XI/82

Kara Samnordano!

Mi dankis vin pro la sendo de via "Proverbaro franca-E.", sed nun, ĉar mi disponis iom da tempo por legi kaj apreci vian verkon, mi deziras denove danki kaj gratuli vin pro tiu tre utila verko. Ĝi estas la skizo de la verko, kiun ni tiel bezonas, iu "Dictionnaire des Locutions" franca-E-a; kaj eĉ en tiu, mi esperas provizora, vesto, via verketo alportas multon al tiuj, kiuj scios ĝin utiligi. Mi multe ĝuis vian elekton de la francaj proverboj kaj lokucioj, kaj mia soifo ne satiĝis!

Kun miaj kuraĝigaj kaj dank-esprimaj sentoj,

via,

Pasis 10 jaroj de post la unua eldono.

La kuraĝigaj kaj aĝablaj vortoj de nia eminenta leksikologo Gaston WARINGHIEN decidigis min verki la proponitan "Dictionnaire des Locutions" sub la titolo "**Espimaro Franca-Esperanta**". Kunlaboris André GILLES kaj Georges LAGRANGE.

Dume, mi plu kompilis kaj kompletigis ĉefe la unuan parton de la Proverbaro, apartigante disde serio da ekvivalentoj proverbon, kiam ekzistas Esperanta traduko de la franca originalo. Por tio, mi uzis cifersistemon kun indiko "vd" (vidu), kiu resendas al la koncerna serio.

Mi esperas, ke la uzantoj de ĉi tiu libro ŝatos tiun iniciaton.

Noyelles-Godault, la 16-an/1/91

Lucien BOURGOIS

La teoria lernado de lingvo konsistigas nur bazon ; la ĉiutaga praktiko pliriĉigas la akiritajn sciojn.

En la naciaj lingvoj svarmas la parolturnoj, dirmanieroj, idiotismoj, kutimdiroj kaj proverboj. Por regi lingvon, necesas rekte pensi en ĝi, nome uzi esprimojn, kiuj fidele spegulas tiujn aŭtomate uzatajn en la gepatra.

Nia elstara antaŭulo Carlo BOURLET insiste ripetis :

"Il est absolument nécessaire que les espérantistes, dans l'intérêt de la facilité de la lecture rapide et de la conversation, s'habituent, dans le langage courant, à employer les mêmes tournures et les mêmes expressions".

Siaflanke, D-ro ZAMENHOF diris : "Konado de proverboj estas necesa por la perfekta konado de la lingvo".

La okcidenta civilizacio estis multe influata de kristanismo, tial niaj proverboj estis parte ĉerpitaj el la Biblio. Krom kelkaj depruntitaj de fremdaj lingvoj, plej multaj aliaj fontas el la popola sperto kaj herede transdoniĝis, de generacio al generacio.

Por esperantigi la naciajn proverbojn, ZAMENHOF plej ofte uzis rimojn, kiel okazas en la francaj popoldiroj. Tia eleganta prezento reliefigas la esprimatan ideon.

Plej multaj Esperantaj proverboj de ĉi tiu libro fontas el lia "Proverbaro". Mi signis ilin per litero z. X kaj N indikas, ke la koncerna frazo enestas respektive en la Malnova kaj Nova Testamento de la Londona Biblio ;

B = K. BEIN.

La diversaj vortaroj de E. GROSJEAN-MAUPIN multe utilis por la kompilado kaj P.I.V. estis taŭga kontrolilo.

Kiam eble, mi indikis al kiu oni atribuas la enkondukon de la frazo aŭ la fonton. Ĉi tiu precizigo verŝajne interesos vin : "Saĝulo scias ion, sed neniu scias ĉion!".

Ĉi tiu verko konsistigas la unuan volumon. Ĝi konsistas el du partoj : la proverbaro kaj la esprimoj sankciitaj de l' uzado. Por faciligi la trafoliumadon, mi vicigis la francajn frazojn laŭ la rigora aboca ordo. Mi tamen ne konsideris la

difinajn artikolojn : le, la, les. Tial, ekzemple, vi trovos
"(Les) abs ents ont toujours tort" post "A bon vin point
d'enseigne".

La saman alfabetan sistemon uzas francaj vortaristoj.

Mi esperas, ke la enhavo de ĉi tiu helpilo utilos al ties
legantoj kaj ebligos al ili pli facile esprimi sin en Espe-
ranto.

Se tiel okazos, mi estos taŭge plenuminta mian taskon.

Noyelles-Godault
La 16-an de aprilo 1981
Lucien BOURGOIS

Proverbo estas sperto, proverbo estas averto^Z

UNUA PARTO

PROVERBARO

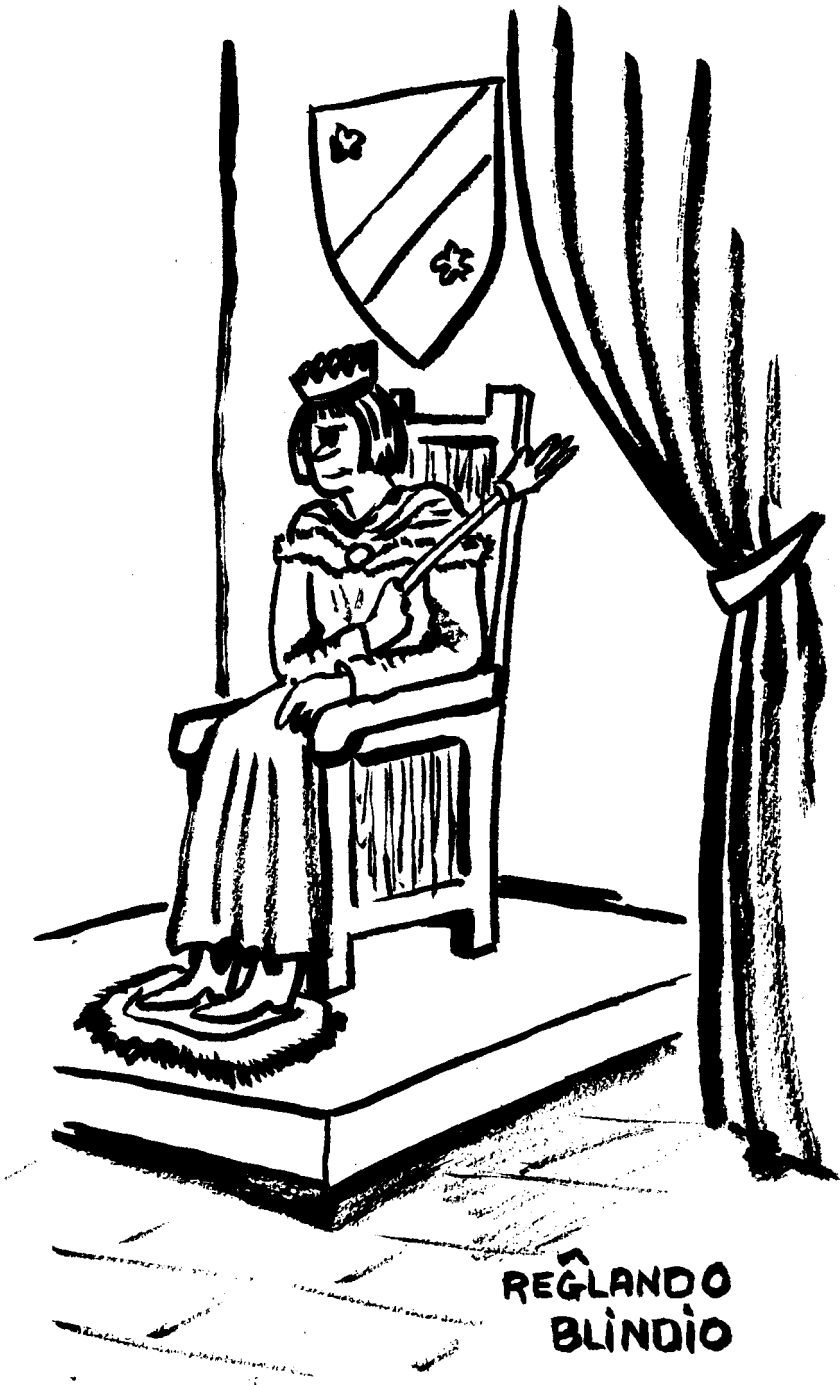
- 1 **A beau mentir qui vient de loin** (Aristotelo)
Ĉio transmara estas ĉarma kaj kara^Z
En landoj transmaraj estas oraj arbaroj^Z
Pri lando malproksima estas bone mensogi^Z
- 2 **A bon chat, bon rat**
Taŭga bato, taŭga rebato^Z - vd 48
- 3 **Abondance de biens ne nuit pas**
De pli da suko ne malboniĝas la kuko^Z
Ne ĝemas la poŝo, se premas ĝin groŝo
Ne ploras poŝo pro troa groŝo
Spesmilo superflua poŝon ne ŝiras^Z /truas^Z
Tro da enspezo ne estas tro da pezo^Z
- 4 **A bon vin point d'enseigne**
Por vino bona ŝildo nebezona
- 5 **Les absents ont toujours tort**
La forestanto ĉiam estas malprava^Z
Por malfrua gasto restas nur ostoj^Z
- 6 **A chacun sa chacune**
A chaque pot son couvercle
Ĉiu "li" havas sian "ŝi"^Z
Kia la birdo, tia la kaĝo^Z

- 7 **A chacun son goût** vd 339
 Ĉiu havas sian (propran) guston^Z
 En ĉiu brusto estas ĝia gusto^Z
 Kiom da homoj, tiom da gustoj^Z
- 8 **A chacun son métier ... et les vaches seront bien gardées**
 (Floriano)
 Ĉiu klopodu en sia metio, tiam al la urbo mankos nenio^Z
 Restu tajloro ĉe via laboro^Z - vd 290
- 9 **A chaque jour suffit sa peine** (Evangelio) / **son mal**
 Sufiĉa por la tago estas ĝia propra malbono
- 10 **A chemin battu il ne croît point d'herbe**
 Vojon batitan herbo ne kovras^Z
- 11 **A cheval donné on ne regarde pas la bride/le mors/les dents**
 Al ĉevalo donacita oni buŝon ne esploras^Z
- 12 **A coeur vaillant, rien d'impossible** (Jacques Coeur)
 Al bravulo nenio maleblas
 Kuraĝo ĉion atingas^Z
- 13 **Les affaires sont les affaires**
Business is business
 Negoco estas negoco - vd 106
- 14 **Aide-toi, le Ciel t'aidera** (Lafonteno)
 Dion fidu, sed senfare ne sidu^Z
 Helpu al vi, vin helpas Di' Faru vian aferon, Dio zorgos ceteron^Z
 Kiu al si helpas, al tiu Dio helpas^Z
 Preĝon faru, sed farunon preparu^Z
 Preĝu kore kaj laboru fervore^Z
- 15 **L'air ne fait pas la chanson**
 Aspekto ne indas respekton
 Ĉe tro ĝentila ekstero mankas sincereco^Z
 Valoras ne la vesto, valoras la enesto - vd 128
- 16 **A l'hôte on mesure la chère**
 Kia gasto, tia gastigo
 Kia regalato, tia regalado^Z
 Kiel oni vin taksas, tiel oni vin regalas^Z
 Se oni amas la gaston, oni zorgas la paston^Z

- 17 **A l'impossible nul n'est tenu**
Neebleco estas plej forta senkulpigo
- 18 **A l'oeuvre on connaît l'artisan (Lafonteno) / l'ouvrier**
A l'ouvrage connaît-on l'ouvrier
Faro farinton rekomendas^z
Kia estas via laboro, tia estas via valoro^z
Koniĝas majstro laŭ sia verko^z
- 19 **Les alouettes ne vous tombent pas toutes rôties dans le bec** · vd 236
Rostita kolombeto ne flugas al buŝeto^z
En la buŝon de dormanta kato ne venas muso
Fiŝo ne iras, sed hoko ĝin tiras^z
Ne gutas mielo el la ĉielo^z
Ne venos rato mem al kato^z
Pano buŝon ne serĉas^z
- 20 **A malin malin et demi**
Trafis pugno pugnon^z - vd 33
- 21 **Les amis de nos amis sont nos amis**
Amiko de amiko estas ankaŭ amiko^z
- 22 **L'amitié n'a pas de prix**
Pli gravas amiko ol mona fabriko
- 23 **L'amour est aveugle (Platono)**
Amo estas blinda
Eĉ monstron admiras, kiu ame deliras^z
Ne bela estas amata, sed amata estas bela^z
Ne bela estas kara, sed kara estas bela^z
- 24 **A père avare, enfant (fils) prodigue**
A femme avare, galant escroc
Patroj avaras, infanoj malŝparas^z
Avarulo avaras, heredantoj malŝparas^z
- 25 **A petite cause, grands effets**
Petit aiguillon pique un gros âne (Provenco)
Une petite mouche fait péter un bel âne
Ofte de kaŭzo senenhava venas efiko plej grava^z
De malgranda kandelo forbrulis granda kastelo^z
Pro korta preno perdiĝis bieno^z
Pro najleto bagatela pereis ĉevalo plej bela^z - vd 124

- 26 **Les apparences sont trompeuses** (S-ino de Sévigné)
Ŝajno trompas^z- vd 164
- 27 **L'appétit vient en mangeant** (Rabelezo)
La apetito akriĝados dum la manĝado^z
Dum la manĝado venas apetito^z
- 28 **Après la pluie, le beau temps**
Post vetero malbela lumassuno plej bela^z
Ne ĉiam daŭras malbona vetero, ne ĉiam daŭras homa sufero^z
Post sufero venas prospero^z
- 29 **A quelque chose malheur est bon**
Ĉiu vento blovas profiton al iu
Eĉ malfeliĉo havas (foje) utilon
Eĉ plej granda malbono al bono kondukas^z
En ĉiu malbono estas iom da bono^z
- 30 **A qui sait comprendre, peu de mots suffisent**
Por saĝul' eĉ duonvorto klaras kiel plenraporto
Por saĝulo sufiĉas aludo^z
Saĝa kapo duonvorton komprenas^z
- 31 **A qui se lève matin, Dieu aide et prête main**
Horo matena estas horo bona^z
Kiu frue levigâs facile riĉigâs^z
Matena horo estas plena de oro^z
- 32 **Les arbres cachent la forêt**
En arbaro sidas kaj arbojn ne vidas^z
Pro multe da arboj li arbaron ne vidas^z
- 33 **A renard, renard et demi**
Eĉ plej ruza vulpo en kaptilon falas^z - vd 20
- 34 **L'argent appelle l'argent**
Les rivières retournent à la mer
Qui chapon mange, chapon lui vient
Mono kuras al mono^z
Mono monon naskas^z- vd 105
- 35 **L'argent n'a pas d'odeur** (Vespaziano)
Mono odoron ne havas, sian devenon ne diras^z

- 36 L'argent ne fait pas le bonheur**
 Kontraŭ malfeliĉo ne helpas eĉ riĉo
 Mono feliĉon ne donas
 Ne ĉiam feliĉo amikas kun riĉo
 Ne naskiĝu riĉa, naskiĝu feliĉa^z
 La riĉaĵoj ne liveras la feliĉon
 Riĉeco ne estas feliĉeco
 Riĉo feliĉon ne donas
- 37 A tout mal il existe un remède**
 Kontraŭ ĉiu tedo ekzistas rimedo^z
 Kontraŭ ĉiu malfacilo ekzistas konsilo^z
- 38 A tout péché miséricorde**
 Al ĉiu peko pardona kompatato
- 39 A tout seigneur tout honneur**
 Al ĉiu sinjoro estu lia honoro^z
 Al grandaj sinjoroj grandaj honoroj^z
 Al ĉiu sanktulo apartan kandelon^z
- 40 Au pays (dans le royaume) des aveugles, les borgnes sont rois**
 Inter la blinduloj reĝas la strabuloj^z
- 41 Au pays des promesses, on y meurt de faim**
 De atendo kaj espero pereis multaj sur la tero^z
 Espero panon ne donas^z
 Fidanta al vorto atendas ĝis morto^z
 Promeso ne satigas^z
 Promeso rimiĝas kun forgeso^z
- 42 Autant de têtes, autant d'avis (Lafonteno)**
Quot capita, tot sensus
 En ĉiu kranio estas sia opinio^z
 En ĉiu kranio regas aparta opinio^z
 Kiom da kapoj, tiom da opinioj^z
 Kiom da juĝantoj, tiom da juĝoj^z
- 43 Autres temps, autres mœurs (Pindaro)**
 Aliaj tempoj, aliaj moroj^z
- 44 Aux grands maux les grands remèdes**
 Grandaj malbonoj - grandaj rimedoj^z

**REGLANDO
BLINDIO**

Inter la blinduloj reĝas la strabuloj

- 45 **Aux innocents les mains pleines**
Malsaĝulon favoras feliĉo^Z
- 46 **Avec des "si" et des "mais" (Avec un si) on mettrait Paris en bouteille**
Si Paris était plus petit, on le mettrait dans un baril
Se ne estus "se" kaj "tamen", mi al ĉio dirus amen^Z
Se ne la "se" malfeliĉa, mi estus nun homo plej riĉa^Z
Se haroj ne mankus, oni kalvon ne havus^Z- vd 324
- 47 **Avec sa langue on va partout**
Peto kaj demando kondukas tra l'tuta lando^Z
Plej bona gvidilo estas la lango^Z
- 48 **A voleur, voleur et demi**
Ŝteli ĉe ŝtelisto estas malfacile^Z
Ŝtelisto ŝteliston evitas, ĉar li tie ne profitas^Z - vd 2
- 49 **La barbe ne fait pas le philosophe (Plutarko)**
Griza barbo saĝon ne atestas^Z- vd 231
- 50 **La beauté est éphémère**
Beleco hodiaŭ estas, morgaŭ ne restas^Z
- 51 **Les beaux (Les grands) esprits se rencontrent (Voltero)**
La grandaj spiritoj ja simpatias
- 52 **Les belles paroles ne font pas bouillir la marmite**
Se vi senfine parolos, de ĝi la potoj ne bolos^Z
Rezonado kaj filozofado panon ne donas^Z
Malsatulon la fabloj ne nutros^Z
- 53 **Bien commencé, à moitié fait**
Komenco bona, laboro duona^Z
Plej granda potenco kuŝas en komenco^Z
- 54 **Bien faire et laisser dire/laisser braire**
Lasu la homojn paroli kaj bone faru
- 55 **Bienheureux les pauvres en esprit, car le royaume des cieux est à eux (Evangelio)**
Beati pauperes spiritu...
Feliĉaj estas la malriĉaj en spirito, ĉar ilia estas la regno de la ĉielo
Kiu saĝon ne havas, Dio lin savas^Z

56 Bien mal acquis ne profite point (Lafonteno)/ne profite jamais

D'où vient l'agneau, là retourne sa peau
Ce qui vient du diable retourne au diable
Neleĝe (peke) akirita ne estas profita^z
Maljustaj trezoroj ne donas utilon
De fremda poŝo ŝirigās la poŝo^z
Kiu rabe eliras, ofte nuda revenas^z

57 Bon à tout, bon à rien
Kio servas por ĉio, taŭgas por nenio^z

58 Bon chien chasse de race
Hundo bonrasa estas bona por ĉaso^z
Plej juna katido musojn jam pelas^z

59 Bonne renommée vaut mieux que ceinture dorée
Bon renom vaut même un héritage
Bona gloro pli valoras ol oro^z
Pli bona estas virto sen oro, ol oro sen honoro^z
Pli bona ĉifona vesto, ol riĉeco en malhonesteco^z
Neniom da oro, sed bona gloro^z

60 Bon sang ne peut (ne saurait) mentir
Bon fruit vient de bonne semence
De noble plante noble fruit
Sango ne silentas, sian sangon ĝi sentas^z
Bona sango sin ne malkonfesas
La sango ne mensogas

61 Les bons comptes font les bons amis
Bonaj kalkuloj, bonaj kunuloj^z
Ĝusta kalkulado forigas disputon^z
Ju pli precizaj la kalkuloj, des pli fortika la amikeco^z
Amikon karesu, sed kalkuli ne forgesu^z
Ni amu nin frate, sed ni kalkulu akurate^z

62 Calomniez, calomniez, il en restera toujours quelque chose (Beaumarchais)
Se kalumnio eĉ pasas, ĝi ĉiam ion lasas^z
Se kalumnio ne brulas, ĝi almenaŭ makulas^z

- 63 **La caque sent toujours le hareng**
Le mortier sent toujours les aux
Mangeant du foin vous sentez l'âne
 Haringujo ĉiam malbonodoras haringe
 Al farun' malbonspeca ne helpas la spico^Z
 Difekton de naturo ne kovros la spico^Z
 Malbona edukito neniam bonedukiĝos
 Nigran kornikon sapo ne blankigos^Z
 Plej kuirita kampulo ĉiam restos krudulo^Z
- 64 **Ce n'est pas toujours celui qui sème qui récolte**
 Printempo semas, aŭtuno rikoltas.^Z
- 65 **Ce n'est pas tout de promettre, il faut tenir**
 Sub seruro promesojn tenu, sed doninte ne reprenu^Z
- 66 **Ce que femme veut, Dieu le veut**
 Kion virino volas, Dio volas
 Kion volas ino, tion volas Dio
- 67 **Ce sont les mauvaises roues qui grincent le plus**
Ce sont les tonneaux vides qui font le plus de bruit
 Rado malbona knaras plej multe^Z
 Barelo malplena sonas plej laŭte^Z
 Kiu nenion valoras, plej multe sin gloras^Z
- 68 **C'est au fruit que l'on reconnaît (connaît) l'arbre**
 (Evangelio)
On reconnaît l'arbre à son fruit/à ses fruits
 Kia arbo, tia frukto
 Laŭ la frukto oni arbon ekkonas^Z
- 69 **C'est au pied du mur qu'on voit le mâçon**
 Ĉe l'brikoj kaj mortero montriĝas la majstro
- 70 **C'est dans le besoin que l'on reconnaît ses vrais amis**
Au besoin on connaît l'ami
C'est dans le malheur qu'on connaît ses amis
 Amikon montras malfeliĉo^Z
- 71 **C'est en forgeant qu'on devient forgeron**
 Ripetado estas bona lernado^Z
 Kiu ripetas abunde, lernas plej funde^Z

- 72 **C'est quand le mal est fait que la sagesse arrive**
 Post domaĝo venas saĝo^Z
- 73 **Ceux qui viennent tard à table ne trouvent plus que des os**
 73 bis : Chacun est maître de son destin
 Ĉiu forĝas sian sorton
Tarde venientibus ossa
 Kiu venis post la manĝo restas sen manĝo^Z
 Por malfrua gasto restas nur ostoj^Z
- 74 **Chacun fait son lit comme il veut se coucher**
 Ĉiu sin direktas, kiel la kap' al li diktas^Z
 Ĉiu vivas laŭ sia prudento kaj sento^Z
- 75 **Chacun pour soi, Dieu pour tous**
 Ĉiu por si - por ĉiuj Di'^Z
- 76 **Chacun prêche pour sa paroisse/pour son saint**
Chacun tire l'eau à son moulin
 Ĉiu vulpo sian voston laŭdas^Z:
 Ĥio mia, tio bona^Z
- 77 **Chacun recueillera ce qu'il a semé**
Comme vous sèmerez, vous récolterez (Galato)
 Kie la semo, tie la rikolto^Z
 Kion vi semas, tion vi rikoltos^Z
- 78 **Chaque chose a son temps (Ecclès)**
 Por ĉiu faro estas horo^Z
 Por ĉio estas sezono^x
 Kio taŭgas por somero ne taŭgas por vintro^Z
- 79 **Charbonnier est maître chez soi/dans sa maison**
 En sia hejmo estras karbisto^Z
 En la propra sia domo, ĉiu estas granda homo^Z
 En ĉiu nesto (en sia nesto) regas ĉiu besto
 En sia korto ĉiu kok' estas forta^Z
- 80 **Charité bien ordonnée commence par soi-même**
 Amiko plej kara, sed mi mem estas pli kara^Z
 Ĉiu mano al si altiras^Z
 Ĉiu por si mem estas la plej kara^Z
 Hodiaŭ al mi, morgaŭ al vi^Z
 Unue la miaj, poste la aliaj

Hundo bojas, homo vojas

- 81 **Chat échaudé craint l'eau froide**
 Brogita eĉ sur akvon blovas^Z
 Kiun brogis varmega lakto, tiu blovas sur malvarman
 Korniko vundita propran voston timas^Z
- 82 **Le chat parti, les souris dansent**
Quand le chat n'est pas là, les souris dansent
 Kiam kato promenas, la musoj festenas^Z
 Se foriras la katoj, festenas la ratoj^Z- vd 381
- 83 **Chien qui aboie ne mord pas**
Tous les chiens qui aboient ne mordent pas
Il ne pleut pas quand il tonne
 Bojanta hundo ne mordas^Z
 Kiu bojas, ne mordas^Z
 Ne ĉiu hundo bojanta estas hundo mordanta^Z
 Ne timu hundon bojantan, timu hundon silentan^Z
 Koko krias fiere sed ne dangere^Z
 Ne ĉio batas, kio tondras^Z
- 84 **Les chiens aboient, la caravane passe**
 Hundo bojas, homo vojas^Z
 Hundo bojas la vojon, vento portas la bojon^Z
 Hundo bojas, pasanto vojas^Z
 Envia moko sukceson ne detruas^Z
- 85 **Chose promise, chose due**
 Promeso estas ŝuldo
- 86 **Clef d'or ouvre toutes les portes**
Marteau d'argent ouvre porte de fer (Monako)
 Ora ŝlosilo ĉiun pordon malfermas^Z
 Ora ŝlosilo ĉion malfermas^Z
 Spesmilo la vojon trabatas^Z- vd 318
- 87 **La colère est mauvaise conseillère**
 Kolero montras malsaĝulon^Z
 Kolero estas miskonsilo
- 88 **Comme on connaît les saints, on les honore**
 Kiel oni vin taksas, tiel oni vin regalas^Z
 Kiel la merito, tiel la honoro

Êe botisto
la ŝuo ĉiam estas kun truo...

- 89 **Comme on fait son lit, on se couche**
 Kiel oni sternas, tiel oni dormas^z
 Kian vi litaĵon faros, tian dormon vi preparos
 Ĉiu manĝas, kiel li aranĝas^z
 Kion vi pripenas, tio al vi venas^z
- 90 **La confiance appelle la confiance**
 Konfido naskas konfidon^z
- 91 **Les conseillers ne sont pas les payeurs**
 Kiu konsilas kaj rezonas, tiu helpon ne donas^z
 Oni konsilas kaj konsolas, sed helpi ne volas^z
 Sonorilo vokas al preĝejo kaj mem neniam eniras^z
- 92 **Contentement passe richesse**
 Kontenteco estas pli bona ol riĉeco^z
- 93 **Les cordonniers sont toujours les plus mal chaussés**
 Ĉe botisto la ŝuo estas ĉiam kun truo^z
- 94 **La critique est aisée, et l'art est difficile (Destouches)**
 Kritiki estas facile, fari malfacile^z
 Pli facile estas regi, ol agi^z
- 95 **Dans le doute, abstiens-toi!**
 Kiu dubas, tiu sin detenu!
 Se vi dubas, ne agu!
- 96 **Du cuir d'autrui, on fait large courroie**
 El fremda lego oni tranĉas large^z - vd 230
- 97 **De deux maux, il faut choisir le moindre (Sokrato)**
Minima de malis
 El du malbonoj, pli malgrandan elektu^z
- 98 **De la main à la bouche se perd souvent la soupe**
 De la mano ĝis lipoj la sup' elverŝiĝis^z
 Inter la mano ĝis la buŝo ofte disverŝiĝis la supo^z
 - vd 187 + 378
- 99 **Dépendez un pendu et il vous pendra - vd 115**
- 100 **Des goûts et des couleurs il ne faut pas disputer/on ne dispute point / on ne discute pas**
De gustibus et coloribus non disputandum
 Pri gustoj oni disputi ne devas^z

- 101 **Dieu fait bien ce qu'il fait**
Dio ĝuste faras, neniam eraras ^z
- 102 **Dieu me garde de mes amis! Quand à mes ennemis,
je m'en charge (Voltero)**
Gardu min Dio kontraŭ amikoj, kontraŭ malamikoj
mi gardos min mem ^z
- 103 **Dis-moi qui tu hantes (qui tu fréquentes), je te dirai
qui tu es**
Kun kiu vi festas, tia vi estas ^z - vd 307
- 104 **Donner un oeuf pour avoir un boeuf
Donner un pois pour avoir une fève**
Doni ovon, por ricevi bovon ^z
Fordoni paseron, por ricevi anseron ^z
- 105 **L'eau va toujours à la rivière
La pierre va toujours au tas/ tombe toujours sur le tas**
Riveroj fluas al rivero ^z - vd 34
- 106 **En affaires, on ne fait pas de sentiments**
Amikeco aparte, afero aparte ^z
Amikeco aparte, ofico aparte ^z
Ne ekzistas en komerco amikeco nek ŝerco ^z
Negocaj aferoj estas severaj ^z
Ne sufiĉas ploro al kreditoro ^z - vd 13
- 107 **En avril, ne te découvre pas d'un fil; en mai, fais ce
qu'il te plaît**
En avril, n'ôte pas un fil; en mai, fais ce qu'il te plaît
Au mois d'avril, ne t'allège pas d'un fil (dep. Hérault)
Aprila vetero - trompa aero ^z
Komenco Aprila - trompo facila ^z
- 108 **(Le chemin de) l'enfer est pavé de bonnes intentions**
Per promesoj estas pavimita la infero ^z
Plena estas la infero de promesitaj aferoj ^z
- 109 **Entre dire et faire, il y a un monde** vd 126
Du dire au fait il y a grand (long) trait
De parolo ĝis faro estas tre malproksime ^z
Inter diro kaj faro estas maro ^z
Inter faro kaj rakonto staras meze granda monto ^z
Paroloj kaj faroj estas malsamaj aferoj ^z
Rapide iras la vortoj, sed ne rapide la faroj ^z

- 110 **L'exception confirme la règle**
 Esceptoj konfirmas la regulon
 La regulo allasas kelkajn esceptojn - vd 176
- 111 **L'excès en tout est un défaut**
L'excès en tout nuit
 Ĉio supermezura estas terura ^z
 De tro da pano venas malsano ^z
 Por ĉiu plezuro devas esti mezuro ^z
 Troa festeno estas veneno ^z
 Tro saltas la rato, ĝin kaptas la kato ^z
- 112 **La façon de donner vaut mieux que ce qu'on donne** (Kornelio)
 La maniero de donado pli valoras ol la donaĵo mem
 La maniero, kiel oni donas, valoras pli ol tio, kion oni dona
 Pli bona estas vorto afabla ol kuko agrabla ^z
 Nur pano kun fromaĝo, sed afabla vizaĝo ^z
- 113 **La faim chasse le loup hors du bois**
 Se malsato turmentas, lupoj timon ne sentas ^z
- 114 **Fais ce que dois, advienne que pourra**
 Faru vian aferon, Dio zorgos ceteron ^z
- 115 **Fais du bien à un baudet, il te pètera au nez/ il te
 remerciera par ses crottes**
Fais du bien à un âne, il vous paiera d'un coup de pied
Faites du bien à un vilain, il vous fera caca dans la main
Graissez les bottes d'un vilain, il dira qu'on les lui brûle
 Nutru korvon, ĝi elpikos al vi okulojn
 Vi varmigos serpenton, ĝi al vi enpikos la denton ^z
 Donu al krudulo plezuron, li ne scios mezuron ^z
 Se vi krudulon iom karesos, li al si ĉion permesos ^z
 Se vi krudulon salutos, li vin tutan englutos ^z
 Ŝmiru la botojn de krudulo, li diras, ke oni ilin brul-
 igas - vd 99
- 116 **Faites aux autres ce que vous voudriez qu'on vous fît**
 (Evangelio)
 Agu kun aliaj kiel vi volas, ke oni agu kun vi ^z
 Agu kun aliaj tiel, kiel vi deziras, ke aliaj agu kun vi ^z
 Agu kun aliuloj tiel, kiel vi dezirus, ke aliuloj agu
 kun vi ^z - vd 217

(à demi)

- 117 **Faute avouée est à moitié pardonnée** - vd 262
- 118 **Faute de grives, on mange des merles** - vd 153
- 119 **Faute de parler, on meurt sans confession** - vd 299
- 120 **Feu de paille ne dure guère**
Tro akra fajro estas sen daŭro^z
- 121 **La fin justifie les moyens** (Ignaco de Lojola)
La celo pravigas la rimedojn
- 122 **La force prime le droit** (Habakuko)
Kiam forto ordonas, leĝo pardonas^z
Kie regas la forto, tie rajto silentas^z
Kiu forton ne havas ĉiam malpravas^z
Kiu havas forton, havas rajton^z
Kontraŭ forta mano la leĝo estas vana^z - vd 316
- 123 **La fortune sourit aux audacieux**
Audaces fortuna juvat
Al tiu la sorto ridas, kiu multe riskas
- 124 **Goutte à goutte l'eau creuse la pierre**
La goutte d'eau finit par creuser le roc
De guto post guto disfalas granito^z
Eĉ guto malgranda, konstante frapante, traboras la
monton granitan^z
Senĉesa guto eĉ ŝtonon traboras^z - vd 25
- 125 **Les grandes douleurs sont muettes** (Seneko)
Ofte kantas la buŝo, kiam ploras la koro^z
Vundo sekreta doloras plej multe^z
- 126 **Les grands diseurs ne sont pas les grands faiseurs**
Granda parolisto estas duba faristo^z vd 109
Granda parolisto, malgranda faristo^z
Kiu multe parolas, ne multe faras^z
- 127 **L'habit fait le moine**
Vesto homon prezentas^z
- 128 **L'habit ne fait pas le moine** (Rabelezo)
Kapuĉo monaĥon ne faras^z - vd 164

- 129 **L'habitude est une seconde nature**
 Kutimo estas dua naturo^z
 Kelktempa ĉeso ne estas forgeso^z
- 130 **Hâte-toi lentement (Chilon)**
Festine lente (Aŭgusto)
 Rapidu malrapide - vd 147
- 131 **Heureux au jeu, malheureux en amour/malheureux en femmes**
 Feliĉa ĉe monludo, malfeliĉa ĉe amo
- 132 **L'homme propose, Dieu dispose**
 Homo proponas, Dio disponas^z
- 133 **L'hôte et la pluie après trois jours ennuit**
 Gasto, kiel fiŝo, baldaŭ fariĝas malfreŝa^z
- 134 **Il est bon de parler et mieux de se taire (Lafonteno)**
 Sciu elokventi, sciu ankaŭ silenti^z - vd 255
- 135 **Il est bon de pêcher en eau trouble**
 En akvo malklara oni fiŝkaptas facile^z
- 136 **Il est plus facile de plier un jeune plant que de redresser un arbre**
 Fleksu arbon dum ĝia juneco^z
- 137 **Il faut avoir la reconnaissance du ventre**
 Kies panon oni manĝas, ties agojn oni laŭdas
 Kies gasto mi estas, ties feston mi festas^z
- 138 **Il faut battre le fer quand il est chaud** vd 154
 Forĝu feron dum ĝi estas varmega^z
 Ŝiru rozojn en somero, ĉar vintre ili ne estos^z
- 139 **Il faut être pris pour être appris**
 Post damaĝo venas saĝo^z
 Saĝa hundo post la vundo^z
 Sperto saĝon akriĝas^z - vd 369
- 140 **Il faut faire contre mauvaise fortune bon coeur**
 Faru mienon fieran al ludo mizera^z
 Kaŝu malbenon kaj faru bonan mienon^z
 Kontraŭ doloro helpas bona humoro^z

- 141 **Il faut faire de nécessité vertu**
 El la mizero (neceseco) oni devas fari virton^z
 Se devigas neceso faru kun kareso^z
- 142 **Il faut laver son linge sale en famille**
 Tolaĵon malpuran lavu en la domo^z
 Balaĵon el korto eksteren ne elportu^z
 Ne kotas besto (birdo) en sia nesto^z
- 143 **Il faut manger pour vivre** Un sac vide ne peut pas tenir debout
 Sako malplena sin rekte ne tenas^z
- 144 **Il faut manger pour vivre et non vivre pour manger**
 (Sokrato)
 Oni devas manĝi por vivi, sed ne vivi por manĝi
- 145 **Il faut que jeunesse se passe**
 Sango bolas, juneco petolas^z
- 146 **Il faut qu'un menteur ait bonne mémoire**
 Kiu volas mensogi, devas bone memori^z
 Mensoganto devas havi bonan memoron^z
 Mensogu kiom vi volas, sed memoru kion vi parolas^z
 vd 204
- 147 **Il faut réfléchir avant d'agir**
 Antaŭe pripensu, poste agu^z
 Antaŭe intencu kaj poste komencu^z
 Pripensu malrapide kaj agu decide^z
 Dek fojojn mezuru, unu fojon detranĉu^z
 Longa konsidero savas de sufero^z - vd 130
- 148 **Il faut réfléchir avant de parler**
 Antaŭ la lango laboru la cerbo^z
- 149 **Il faut rendre à César ce qui appartient à César, et à Dieu ce qui est à Dieu** (Evangelio)
Redde Caesari quae sunt Caesaris, et quae sunt Dei Deo
 Redonu al Cezaro la proprajon de Cezaro kaj al Dio la proprajon de Dio
- 150 **Il faut saisir l'occasion par les cheveux** vd 368
 Kiu okazon forŝovas, ĝin jam ne retrovas^z
 Okazon kaptu ĉe l'kapo, ĉar la vosto estas glita^z

- Se elsaltas la okazo, ĝi rompiĝas kiel vazo^z
 Kiu ne akiras kiam li povas, tiu poste deziras, sed ne
 retrovas^z
 Kiu pasis preter okazo, neniam retrovos^z
- 151 Il faut savoir hurler avec les loups**
 Inter lupoj krii lupe^z
 Inter generaloj parolu pri bataloj^z
 Inter kornikoj ne konvenas predikoj^z
 En infero loĝante, kun diabloj ne disputu^z
- 152 Il faut savoir ménager la chèvre et le chou**
 Al Dio plaĉu, sed sur diablon ne kraĉu^z
 Al Dio servu, diablon rezervu^z
 Dion laŭdu kaj diablon aplaŭdu^z
 Amikon ŝatu, malamikon ne batu^z
 Se vi povas profitu, sed aliajn ne incitu^z
- 153 Il faut savoir se contenter de peu**
Faute de grives, on mange des merles
 Se forestas la suno, sufiĉos la luno^z
 Se mankas ĉevalo, konvenas azeno^z
 Vespere ĝuu lunon, sed ne serĉu la sunon^z - vd 209
- 154 Il ne faut jamais remettre à demain ce qu'on peut faire**
le jour même vd 138
Ne remets pas à demain ce que tu peux faire aujourd'hui
 (Aleksandro la Granda)
 Ne prokrastu ĝis morgaŭ, kion vi povas fari hodiaŭ^z
 Fareblan hodiaŭ ĝis morgaŭ ne prokrastu
 Faru hodiaŭ kion vi povas - morgaŭ vi eble okazon ne
 trovos^z
- 155 Il ne faut jurer de rien**
 Pri nenio oni povas ĵuri^z
- 156 Il ne faut pas courir (chasser) deux lièvres à la fois**
On ne court pas deux lièvres à la fois (Lafonteno)
Qui court deux lièvres à la fois n'en prend aucun
 (Karlo Orleana)
 Kiu ĉasas du leporojn kaptas neniun^z
 Kiu du leporojn pafas, neniun trafas^z
 Per unu ŝtono oni du ĵetojn ne faras^z - vd 310

*Kiu du leporojn pafas,
neniun trafas*

- 157 **Il ne faut pas enseigner aux poissons à nager**
 Al la fiŝo ne instruu naĝarton^z
 Fiŝo scias pri naĝo ankaŭ sen via saĝo^z - vd 235
- 158 **Il ne faut pas jouer avec le feu**
 Kiu timas bestaron, ne iru arbaron^z
 Oni ne povas marŝi sur ardantaj karboj ne bruligante
 siajn piedojn^z
- 159 **Il ne faut pas lâcher (laisser) la proie pour l'ombre**
 (Lafonteno)
Un moineau dans la main vaut mieux qu'une grue qui vole
Moineau en main vaut mieux que perdrix qui vole
 vd 360
 Pasero kaptita estas pli bona ol aglo kaptota^z
- 160 **Il ne faut pas mélanger les torchons et les serviettes**
Il ne faut pas mêler les torchons et les serviettes
 Apartigu la ŝafojn disde la kaproj (Evangelio)
- 161 **Il ne faut pas mettre la charrue devant (avant) les boeufs**
 Ne jungu la bovon malantaŭ la plugilon^z
 Ne iru fadeno antaŭ kudrilo^z
162. **Il ne faut pas parler de corde dans la maison d'un pendu**
 En dom' de pendigito pri ŝnuro ne parolu^z
 Sprit' en tempo ne ĝusta estas tre malbongusta^z
- 163 **Il ne faut pas réveiller le chat qui dort**
N'éveillez pas le chat qui dort
 Dormantan hundon ne tuŝu^z
 En abelujon ne blovu^z
 Ne elvoku lupon el la arbaro^z
 Ne veku malfeliĉon, kiam ĝi dormas^z
 Ne voku diablon, ĉar li povas aperi^z
- 164 **Il ne faut pas se fier aux apparences**
Il ne faut pas juger de l'arbre par l'écorce
On ne connaît pas le vin au cercle
 Ne juĝu pri afero laŭ ĝia ekstero^z
 Ŝajnon ne fidu, juĝi ne rapidu^z - vd 128

Ne jungu la bovon
malantaŭ la plugilon

165 Il ne faut pas vendre la peau de l'ours avant de l'avoir tué

Lièvre qui court n'est pas mort

Antaŭ mortigo de urso ne vendu ĝian felon^z
Ankoraŭ la ezoko ne estas sur la hoko^z
Ne diru "hop" antaŭ la salto^z
Ne fanfaronu irante, fanfaronu revenante^z
Ne laŭdu la tagon antaŭ vespero^z
Ne moku riveron, ne atinginte la teron^z
Ankoraŭ la gajno ne estas en la mano^z
Ĝi estas ankoraŭ birdo sur la tegmento^z
Ĝi estas ankoraŭ pasero en aero^z
La mangota fiŝo estas ankoraŭ en la rivero^z

166 Il n'est d'eau plus pure que l'eau courante
Akvo kura, akvo pura^z

167 Il n'est de si belle rose qui ne se flétrisse
Eĉ plej bela rozo iam velkos

168 Il n'est pas de rose sans épines
Ne ekzistas rozoj sen dornoj^z- vd 177

169 Il n'est pire aveugle que celui qui ne veut pas voir
Nur blinda estas tiu, kiu ne volas vidi

170 Il n'est pire eau que l'eau qui dort
Il faut se méfier de l'eau qui dort
Akvon senmovan kovras putraĵo^z
Akvo trankvila estas akvo danĝera^z
Akvo silenta subfosas la bordon^z

171 Il n'est pire sourd que celui qui ne veut point entendre
Neniu estas tiel surda, kiel tiu, kiu ne volas aŭdi

172 Il n'est rien de tel que balai neuf
Nova balailo bone balaas^z- vd 348

173 Il ne suffit pas d'espérer pour prospérer
Per sola espero ne venas prospero

174 Il n'y a pas d'effet sans cause
La pomme ne tombe jamais de l'arbre
Famo ne flugas, se kaŭzo ne estas^z

Ne batas bastono sen persono^z
Ne ekzistas terno sen nazo nek fakto sen bazo^z
Ĉiu "tial" havas sian "kial"^z - vd 175

175 **(Il n'y a) Pas (point) de fumée sans feu**
Il n'est jamais feu sans fumée

Kie fumo troviĝas, tie fajro troviĝas^z
Ne ekzistas fumo sen brulo^z/fajro^z
Se brulas nenio, fumo ne iras^z - vd 174

176 **(Il n'y a) Pas de règle sans exception**
Ne ekzistas regulo sen escepto^z - vd 110

177 **Il n'y a pas de rose sans épines**
Nulle rose sans épines - vd 168

178 **Il n'y a que celui qui ne fait rien qui ne se trompe pas**
Il n'y a que ceux qui ne font rien qui ne se trompent
jamais vd 264
Nur tiu ne eraras, kiu neniam ion faras^z

179 **Il n'y a que la vérité qui blesse/qui offense**
Kie jukas, tie ni gratas^z

180 **Il n'y a que le premier pas (la première pinte) qui coûte**
Unua paŝo iron direktas^z

181 **Il n'y a que les montagnes qui ne se rencontrent jamais**
Ne venas mont' al monto, sed homo homon renkontas^z

182 **Il n'y a que l'intention qui compte**
Nur la intenco gravas

183 **Il vaut mieux avoir affaire (s'adresser) à Dieu qu'à**
ses saints

Preĝu al la Eternulo, ne al Lia sanktulo^z
Se Dio ne volas, sanktulo ne povas/ ne helpas^z

184 **Il vaut mieux donner que recevoir (Ago de l'apostoloj)**
Pli feliĉa estas donanto ol prenanto^z

185 **Il vaut mieux tenir que courir**
Ne fidu heredon, fidu posedon^z
Saĝa tenas aferon, malsaĝa esperon^z - vd 360

- 186 **Il vaut mieux un petit chez soi qu'un grand chez les autres**
 vd 320
 Ĉie estas varme, sed hejme estas ĉarme^z
- 187 **Il y a loin de la coupe aux lèvres**
Il arrive beaucoup de choses entre la bouche et le verre
 De la buŝo ĝis la manoj estas granda interspaco^z
 Inter pokalo kaj lipoj povas multe okazi^z - vd 98
- 188 **Il y a un début à tout**
 Ĉio havas komencon^z
 Kiu ne estis kaporalo, ne estos generalo^z
 Sen speso unua ne ekzistas dua^z
- 189 **Il ya un dieu pour les ivrognes**
 Por ebriulo ne ekzistas danĝero^z
- 190 **Jeux de mains, jeux de vilains**
 Troa petolo, danĝera al kolo^z
 Petolado sen mezuro ne kondukas al plezuro^z
- 191 **Les jours se suivent et ne se ressemblent pas**
Les jours suivent pas à pas, mais ils ne se ressemblent pas
 Tago tagon sekvas sed ne similas^z
 Hodiaŭ festene, morgaŭ malplene^z
 Hodiaŭ forto, morgaŭ morto^z
- 192 **(Là) où il n'y a rien, le diable perd ses droits**
 De nehavanto eĉ reĝo nenion ricevos^z
 El malplena telero vane ĉerpas kulero^z
 Kontraŭ neesto ne helpas protesto^z
 Kontraŭ nehavo eĉ juĝo silentas^z
- 193 **Loin des yeux, loin du coeur**
 For de l'okuloj, for de la koro^z
- 194 **Le loup mourra dans sa peau**
Dans sa peau mourra le loup/ le renard
 Kiu lupo naskiĝis, vulpo ne fariĝos^z
 Kiu naskiĝis sciuro, ne fariĝos vulturo^z
- 195 **Les loups ne se mangent pas entre eux**
 Lupo lupon ne manĝas^z
 Korvo al korvo okulon ne pikas^z
 Ŝtelisto ŝteliston ne perfidas^z

- 196 **Mal d'autrui ne touche guère/n'est que songe**
 De fremda dento ni doloron ne sentas^z
 Fremda mizero ne estas sufero^z
 Fremda mizero, ridinda afero^z
 Sur êeval' de najbaro la ŝargô ne pezas^z
- 197 **Le malheur des uns fait le bonheur des autres**
 Unu floras, alia ploras^z
 Por malsanulo forto, por kokido morto^z
 Por unu - festeno, por alia - ĉagreno^z
- 198 **Les malheureux n'ont pas d'amis**
 Malriĉuloj amikojn ne havas - vd 199
- 199 **Les malheureux n'ont point de parents**
 Malriĉulo parencojn ne havas^z - vd 198
- 200 **(Le) malheur ne dure pas toujours**
 Nek ĝojo, nek malĝojo daŭras eterne^z
- 201 **Le malheur vient sans qu'on l'invite**
Les malheurs viennent sans qu'on les appelle
Il ne faut pas aller au devant du malheur
 Malfeliĉo inviton ne atendas^z
 Malfeliĉo sin ne ĝenas, faru geston - ĝi tuj venas^z
 Malfeliĉo venas sen alvoko^z
 Mizero faras viziton, ne atendente inviton^z
 Venas ĉagreno sen granda peno^z
 Ne voku diablon, ĉar li povas aperi^z
- 202 **La mauvaise graine, ça ne meurt pas**
 Malbona herbo froston ne timas^z
 Urtikon frosto ne difektas^z
 Malbonulon diablo ne prenas^z - vd 203
- 203 **Mauvaise graine croît toujours**
 Semo malutila frue grandiĝas
 Malsaĝuloj kreskas mem, sen plugo kaj sem'^z - vd 202
- 204 **Le menteur ne va pas loin**
 Mensogo malproksimen ne kondukas^z - vd 146
- 205 **Le mieux est l'ennemi du bien (Voltero)**
 Pli bona - estas malamiko de bona^z
 Plibono estas malamiko de bono^z

- 206 **Mieux vaut aller au moulin qu'au médecin**
Mieux vaut aller au boulanger (au boucher) qu'au médecin
Mieux vaut aller à l'armoire (à la boulangère) qu'à
l'apothicaire Pli bone iri al la panisto, ol al la kuracisto
 Un évêque mort ne vaut pas un chien en vie
- 207 **Mieux vaut chien vivant que lion mort** (Evangelio)
 Hundo vivanta pli valoras ol mortinta leono
- 208 **Mieux vaut faire envie que pitié**
 Pli bone estas enviigi ol kompatigi^z
 Pli feliĉa estas martelo insultata ol amboso kompatata^z
- 209 **Mieux vaut peu que rien**
 Pli bona io ol nenio^z- vd 153 Pli valoras io ol nenio^z
- 210 **Mieux vaut prévenir que guérir**
 Pli facile estas malbonon eviti, ol korekti^z
- 211 **Mieux vaut promptement un oeuf que demain un boeuf**
 Pli valoras tuj ovo, ol poste bovo^z- vd 360
- 212 **Mieux vaut tard que jamais**
 Pli bone malfrue, ol neniam^z
 Prokrastita ne estas perdita^z/forĵetita^z
- 213 **La montagne a accouché d'une souris**
 Monto gravediĝis, muso naskiĝis^z
 Granda nuboj, eta (malgranda) pluvo^z
- 214 **Les murs ont des oreilles**
 La muro havas orelojn^z
- 215 **Nécessité fait loi**
 Bezono estas plej forta ordono^z
 Bezono leĝon ne obeas
 Bezono sidas sur trono
 Kiu bezonas, tiu leĝon ne konas^z
 Se estas bezono ne estas rezono
 Neceseco leĝojn ne konas
- 216 **Ne crachez pas dans le puits, vous pouvez en boire l'eau**
 Ne kraĉu en puton, ĉar vi trinki bezonos^z

En abelujon ne blovu...

- 217 **Ne fais pas à autrui ce que tu ne voudrais pas qu'on te fît** (Tobio)
Ne faites pas aux autres ce que vous ne voulez pas qu'on vous fasse à vous même
 Al aliulo ne faru tion, kion ci ne volus, ke oni faru al ci - vd 116
- 218 **Ne parlez pas du loup, car il pourrait apparaître/surgir**
 Ne elvoku la lupon el la arbaro ^z
- 219 **Noël au balcon, Pâques aux tisons**
Noël au perron, Pâques aux tisons (regiono Poitou-Charentes)
A Noël les mouchérons, à Pâques les glaçons (dep. (Somme))
Qui à Noël cherche l'ombrier, à Pâques cherche le foyer (dep. Dordogne)
Qui prend le soleil à Noël, à Pâques se gèle (Aveyron)
Quand pour Noël on s'ensoleille, pour Pâques on brûle le bois
Noël au jeu, Pâques au feu (Hautes-Alpes)
A Pâques au coin du feu, à Noël à la porte
A Pâques au tison, à Noël au pignon
 Varma Kristnasko, malvarma Pasko
- 220 **Nous sommes tous égaux devant la mort**
Six pieds de terre suffisent au plus grand homme
 La morto ne distingas, ĉiujn egale atingas ^z
 Sub tero sklavo kaj sinjoro ne diferencas per valoro ^z
- 221 **La nuit porte conseil**
 Post dorma trankvilo venas bona konsilo ^z
 Post nokta ripozo helpas la muzo ^z
 Post bona dormo, konsila informo
 Dormo donas konsilon
- 222 **La nuit tous les chats sont gris**
 Kiam nokto vualas, ĉiuj koloroj egalas ^z
 Nokte, eĉ monstro estas belulo ^z
 En mallumo plena, ĉiu estas Helena
- 223 **Nul n'est prophète en son pays**
 Neniu estas profeto en sia urbeto ^z
 Hejmaj sanktuloj ne faras miraklojn

- 224 **L'occasion fait le larron** (Cervantès)
Okazo faras (kreas, naskas) ŝteliston^Z
- 225 **Oeil pour oeil, dent pour dent** (Evangelio)
Okulon por okulo, denton pro dento^Z
Vundon pro vundo, kontuzon pro kontuzo^X
- 226 **Oignez vilain, il vous poindra; poignez vilain, il vous oindra**
Kisu malnoblulon, li vin batos. Batu, li vin flatos
- vd 280
- 227 **L'oisiveté est mère de tous les vices**
Senlaboreco estas patrino de ĉiuj malvirtoj^Z
Mallaboremo ĉiujn malvirtojn naskas
- 228 **On aime toujours ce qu'on n'a pas**
Nin ĉiam ravas, kion ni ne havas^Z
Fremda manĝo havas bonan guston^Z
Propra supo brogas, fremda allogas^Z
Bono posedata ne estas ŝatata^Z
- 229 **On a toujours à apprendre**
On apprend à tout âge
Por sperto kaj lerno ne sufiĉas eterno^Z
En ĉiu aĝo devas kreski la saĝo^Z
Eĉ maljuna guru' ĉiam lernas plu
- 230 **On est large de l'argent d'autrui**
Pri havo najbara, oni estas malavara^Z
El fremda pota oni pagas facile^Z- vd 96
- 231 **On fait des folies à tout âge**
Eĉ en plej maljuna aĝo povas tute manki saĝo
Ne ĉiam per aĝo mezuriĝas la saĝo^Z
Ne ekzistas juneco sen kapricoj, nek maljuneco sen malicoj^Z
Pekas junuloj kaj pekaj maljunuloj^Z- vd 49
- 232 **On fait toujours le loup plus gros qu'il n'est**
Antaŭ tima okulo potenciĝas eĉ kulo^Z- vd 270
- 233 **On hasarde de perdre en voulant trop gagner** (Lafonteno)
De elekto tro multa plej malbona rezulto^Z
Kiu elektas tro multe ricevas nenion^Z

Kiu avidas plej bonan, perdas plej bezonan^z
Kiu multe profitas, ankaŭ perdon ne evitas^z
Kiu serĉas marcipanon perdas sian panon^z
Kiu tro multe deziras nenion akiras^z
Tro grandaj kalkuloj kondukas al nuloj^z

234 On juge aux actes

Koniĝas birdo laŭ flugo kaj homo laŭ ago^z

**235 On n'apprend pas à un vieux singe à faire des grimaces
Ce n'est pas à un vieux singe qu'on apprend à faire
des grimaces**

Al kokino la ovo lecionojn ne donu^z
Ovo kokinon ne instruas^z
Lecionoj al profesoro estas vana laboro^z
Ne bezonas la kapo konsilon de kruroj^z
Ne prediku knabino al via patrino^z - vd 157

236 On n'a rien sans peine

vd 19

Nul bien sans peine

Pas de poisson sans arête

Kiu mem ne penas, nenio al li venas^z
Kiu volas panon, ne dorlotu la manon^z
Ne laciĝos la mano, ne fariĝos pano^z
Oni devas rompi nukson por havi kernon
Sen laboro ne venas oro^z
Sen lukto neniu frukto
Se vi ne penos, venko ne venos

237 On ne donne rien pour rien

Por nenio oni faras nenion^z

238 On ne fait pas d'omelettes sans casser d'oeufs

Nenia konstruo povas okazi sen bruo^z
Oni ne deŝiras rozojn sen pikvundo
Rajdi sur ĉevalo oni ne lernas sen falo

239 L'on ne peut cacher aiguille en sac - vd 346

240 On ne peut contenter tout le monde et son père

(Lafonteno) Klopodi pri ĉies favoro estas pleje malsaĝa laboro

On ne saurait contenter tout le monde

Kontentigi ĉiujn eĉ anĝelo ne povas^z

- 241 **On ne peut pas être à la fois au four et au moulin**
On ne peut pas être à la foire et au moulin
On ne peut pas être aux champs et à la ville
 Oni ne povas sin movi laŭ ĉiu vento aparte ^Z
 Oni ne povas sonorigi kaj iri al la procesio
- 242 **On ne peut servir deux maîtres à la fois**
Nul ne peut servir deux maîtres (Evangelio)
 Al du sinjoroj samtempe oni servi ne povas ^Z
 Hundo gardanta du pordojn restos malsata ^Z
- 243 **On ne prête qu'aux riches**
 Nur posedantoj ricevas pruntmonon
- 244 **On ne sent pas la douleur d'autrui**
La mal d'autrui n'est que songe
 De fremda dento ni doloron ne sentas ^Z
- 245 **On n'est jaloux que de ceux qu'on aime**
 Amo kaj ĵaluzo estas gefratoj ^Z
- 246 **On n'est jamais si bien servi que par soi-même**
 Sia estas kara pli ol la najbara ^Z
- 247 **On n'est pas lous d'or**
 Ankoraŭ neniu plaĉis al ĉiu ^Z
- 248 **On pend les petits voleurs et on laisse courir les grands**
 Ŝteteliston oni batas, ŝtelegiston oni ŝatas ^Z
- 249 **On prend (On attrape) plus de mouches avec du miel qu'avec du vinaigre**
 Pli allogas kulero da mielo, ol da vinagro barelo ^Z
 Kie estas mielo, tie muŝoj ne mankas ^Z
 Por kapti ezokon, bongustigu la hokon ^Z
 Al kuko kaj kaso ĉiam venas amaso ^Z- vd 275
- 250 **On voit souvent la paille qui se trouve dans l'oeil du voisin, mais on ne voit pas la poutre qui se trouve dans le sien (Evangelio)**
Le bossu ne voit pas sa bosse, mais il voit celle de son confrère Kaldrono ridas pri pota kaj mem estas kota ^Z
 En fremda okulo ni vidas ligneron, en nia ni trabon ne vidas ^Z
 En fremda tegmento li flikas truon kaj en propra ne vidas la fluon ^Z

Azen' al azeno riproças malsaĝon^z
Propran ĝibon neniŭ vidas^z
Ridas blindulo pri lamulo^z

- 251 **Où (il) y a de la gêne, (il n') y a pas de plaisir**
Kie estas ĝeno ne estas festeno
- 252 **Où la chèvre est attachée, il faut bien qu'elle broute**
Murmuregas la urso, sed danci ĝi devas^z
- 253 **Paris ne s'est pas fait (n'a pas été bâti) en un jour**
Rome ne fut pas faite en un jour
Ne en unu tago elkreskis Kartago^z
- 254 **Parler et faire font deux**
Un faiseur vaut mieux que cent diseurs
Paroloj kaj faroj estas malsamaj aferoj^z
- 255 **La parole est d'argent, le silence est d'or**^z
Parolo estas arĝento, oron similas silento^z - vd 134
- 256 **Les paroles s'envolent, les écrits restent**
Verba volant, scripta manent
La vortoj flugas, sed la pensoj sidas^z
Diron oni neas, skribo ne pereas^z
- 257 **Partir, c'est mourir un peu (Haraucourt)**
Foriri estas iomete morti
- 258 **Pas à pas, on va bien loin**
Paŝon post paŝo oni malproksimen iras - vd 311
- 259 **Pas de petits profits**
Pli bona estas gajno malgranda, ol granda malgajno^z
Pli bone malmulte gajni, ol multe perdi^z
- 260 **Passé le danger, oublié le saint**
Danger passé, saint oublié
Danĝero sieĝas, al Dio ni preĝas; danĝero ĉesas, ni
Dion forgesas^z
Dronanto domon proponas, savito eĉ brikon ne donas^z
- 261 **Pauvreté n'est pas vice**
Malriĉeco ne estas malvirto^z
Manko de oro ne estas malhonoro^z

*Iom post iom
la birdo konstruas sian neston*

- 262 **Péché avoué est à moitié pardonné**
 Post konfeso venas forgeso^z
 Pekinto pentas, kolero silentas^z
 Filo konfesis - patro pardonis/forgesis^z - vd 117
- 263 **Personne ne sait de quoi demain sera fait**
 Neniu scias, kio morgaŭ lin trafos^z
- 264 **Personne n'est infaillible** vd 178
Erare humanum est
 Eĉ inter piuloj ne mankas pekuloj^z
 Peko kaj eraro estas ecoj de l'homaro^z
 Ne ekzistas homo sen kulpo^z
 Neniu sanktulo estas sen makulo^z
- 265 **Petit à petit, l'oiseau fait son nid**
 Al pec' pecon algluas, kiu neston konstruas^z
 Iom post iom la birdo konstruas sian neston
- 266 **Petite pluie abat grand vent** (Rabelezo)
 Pluveto kvietigas ventegon
- 267 **Les petits cadeaux (Les petits présents) entretiennent l'amitié**
 Donacetoj subtenas amikecon^z
- 268 **Petits enfants petits soucis, grands enfants grands tourments**
 Malgrandaj infanoj kaŭzas laboron, grandaj - doloron^z
- 269 **Les petits ruisseaux font les grandes rivières**
 El malgrandaj akveroj fariĝas grandaj riveroj^z
 El gutoj fariĝas maro^z
 Maro estas gutaro
 Se gut' al guto aliĝas, maro fariĝas^z
 Sen gutoj malgrandaj maro ne ekzistus^z
 Ĉiuj milionoj konsistas el milonoj^z
 El multaj milonoj fariĝas milionoj^z
- 270 **La peur grossit les objets**
 Timo havas grandajn okulojn^z
 Tra vitro de teruro pligrandiĝas la mezuro^z - vd 232
- 271 **La peur n'évite pas le danger**
 Ameno diablon ne forpelas^z

Ju pli multe, des pli gaje...

- 272 **Pierre qui roule n'amasse pas mousse**
Arbre trop souvent transplanté - rarement fait fruit
à planté (= en abondance)
Ruliĝanta ŝtono muskon ne amasigas
Kiu konstante lokon ŝanĝas, neniam sin aranĝas^Z
En ĉiu transloĝiĝo estas parto de ruiniĝo
- 273 **Plaie d'argent n'est pas mortelle**
Mono perdita, nenio perdita^Z
- 274 **Pluie d'avril vaut fumier ou purin de brebis**
Pluvo en aprilo - por la tero utilo^Z
- 275 **Plus fait douceur que violence (Lafonteno)**
Afabla vorto pli atingas ol forto^Z- vd 249
- 276 **Plus on a de l'argent, plus on a de soucis**
Pli da mono, pli da zorgo^Z
Pli da havo, pli da klopodoj^Z
- 277 **Plus on boit, plus on a soif**
Ju pli oni trinkas, des pli oni soifas
- 278 **Plus on en a, plus on veut en avoir**
Ju pli oni posedas, des pli oni avidas^Z
Donu fingron al avidulo, li tutan manon postulas^Z
Donu al la lupo iom, ĝi postulos ĉiom
Ŝiru vin en du partojn, la mondo trian postulos^Z
- 279 **Plus on est de fous, plus on rit**
Ju pli multe, des pli gaje
- 280 **Poignez vilain, il vous oindra, oignez vilain, il vous poindra**
Batu malnoblulon, li vin flatos - kisu, li vin batos^Z
vd 226
- 281 **Point de nouvelles, bonnes nouvelles**
Nenio nova, ĉio bona
- 282 **Les premiers (Les premiers venus) sont les mieux servis**
Premier venu, premier moulu
Premier venu engrène
Qui premier vient au moulin, premier doit moudre
Unua venis, unua prenis^Z
Kiu venas plej frue sidas plej ĝue^Z

Kiu pli frue venas, pli bonan lokon prenas^z
Kiu pli frue venas, pli frue muelas^z
Kiu venis unue, muelas pli frue^z

283 **Prudence est mère de sûreté**
Kiu sin gardas, tiu sin savas^z
Singardeman Dio gardas^z

284 **Quand le foin manque au râtelier, les chevaux (les ânes) se battent**
Quand le râtelier est vide, les chevaux se battent
Quand il n'y a plus de foin au râtelier, les ânes se battent
En malsata familio mankas harmonio^z
Se silentas draŝejo, malpacas loĝejo^z

285 **Quand le vin est tiré, il faut le boire**
Kiu entreprenis, tiu sin tenu^z
Kiu kaĉon aranĝas, tiu ĝin manĝu^z
Kiu kaĉon kuiris, tiu ĝin manĝu^z
Kiu komencis kuiriri, ne forkuru de l' fajro^z
Kiu levis la piedon devas ekpaŝi^z
Kiu sin enjungis devas tiri^z
Se vi prenis la violonon, prenu ankaŭ la arĉon^z

286 **Quand on est bien, il faut s'y tenir**
Quand on a une bonne place, il faut savoir la conserver
Kiu bone sidas, tiu lokon ne ŝanĝu^z

287 **Quand on n'a pas de tête, il faut avoir des jambes**
Quand on n'a pas bonne tête, il faut avoir bonnes jambes
Qui n'a pas de mémoire doit avoir des jambes
Kapo pekas, piedoj suferas^z
Pro kapo malsaĝa suferas la kruroj^z

288 **Quand on parle du loup (du diable), on en voit la queue**
Pri la lupo rakonto, kaj la lupo renkonte^z

289 **Quand on veut noyer son chien, on dit qu'il a la rage/ la gale**
Qui veut noyer son chien, l'accuse de la rage (Moliero)
Por hundon dronigi, oni nomas ĝin rabia^z
Por ŝafon formangî, lupo trovos pretekston^z
Muso la katon ĉiam ofendis^z

Por hundon dronigi,
oni nomas ĝin rabia

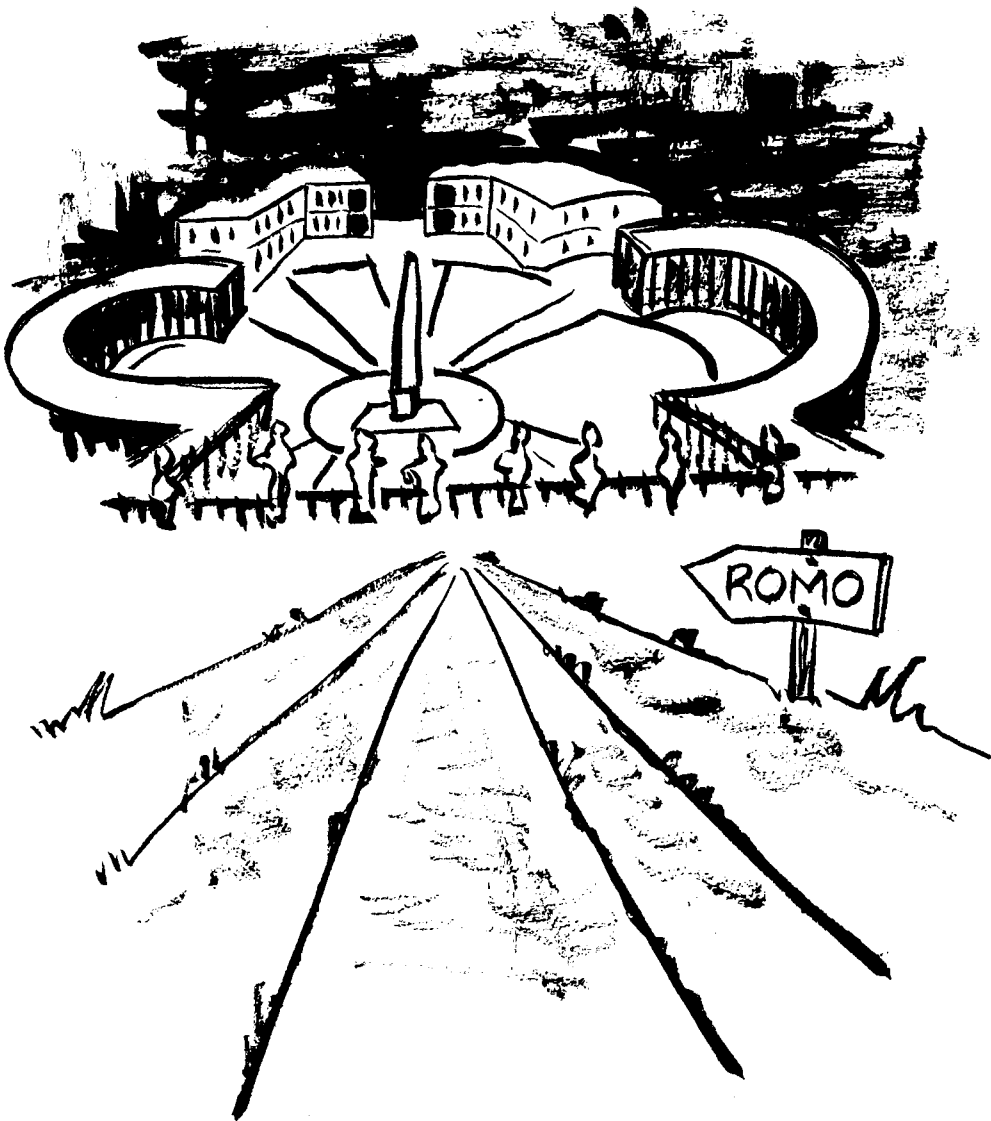
- 290 **Que chacun balaie devant sa porte et les rues seront nettes**
 Se ĉiu balaos antaŭ sia pordo, tiam en la urbo estos ordo^z - vd 8
- 291 **Que ta main droite ignore ce que fait ta main gauche
 Que ta main gauche ne sache pas ce que fait ta main droite (Evangelio)**
 Mano dekstra ne sciu, kion faras la maldekstra^z
 Via dekstra mano ne sciu, kion faras la maldekstra^z
- 292 **Qui a bu boira**
 Drinkinto estas drinkonto^z
 Unufoje ŝtelinta restas ĉiam ŝtelisto^z
- 293 **Qui aime bien, châtie bien
 Qui bene amat, bene castigat**
 Amo kaj puno loĝas komune^z
 Dentoj mordas la langon; tamen, ambaŭ sin amas^z
 Geamantoj sin pikas^z
- 294 **Quiconque se sert de l'épée périra par l'épée (Evangelio)**
 Kiu kaptas glavon, tiu pereos per la glavo^z
- 295 **Qui dit menteur, dit voleur**
 Mensogo kaj ŝtelo estas du fratoj^z
- 296 **Qui dort dîne**
 Dormanto ne malsatas
 La dorm' estas bona, se mankas mono^z
- 297 **Qui m'aime, aime mon chien**
 Kiu min amas, amas mian hundon
 Kiu hundon mian batas, min mem ne tre ŝatas^z
- 298 **Qui n'a rien, n'est rien**
 Kiu havas nenion, estas nenio^z
- 299 **Qui ne demande rien, n'a rien
 Qui ne prie, ne prend**
 Kiu ne petas, tiu ne ricevas^z - vd 119
- 300 **Qui ne dit mot consent**
 Silento estas konsento^z
 Kiu silentas, tiu konsentas

- 301 **Qui n'entend qu'une cloche, n'entend qu'un son**
 Juganto devas havi du orelojn^z
 Kiu aŭdis unuan, ankaŭ aŭdu la duan^z
 Oni ne povas juĝi aŭdinte nur unu kontraŭulon/
 partianon^z
- 302 **Qui ne risque rien n'a rien**
Celui qui ne s'aventure n'a ni cheval, ni voiture
 Kiu ne riskas, tiu ne gajnas^z
 Kiu ne riskas, tiu ne havas^z
- 303 **Qui paie ses dettes s'enrichit**
 Kiu ŝuldojn estingas, riĉecon atingas^z
 Riĉa estas tiu, kiu ŝuldas al neniu^z
- 304 **Qui rit le matin, le soir pleure**
 Rido matene, ploro vespere^z - vd 333
- 305 **Qui se fait brebis, (bête), le loup le mange**
Qui se fait trop doux, les mouches le mangent
 Se vi faros vin ŝafo, la lupo vin manĝos^z
 Se vi ŝafo fariĝos, lupoj ne mankos^z
- 306 **Qui sème le vent récolte la tempête (Osée)**
 Kiu semas venton, rikoltos fulmotondron^z
 Vento sendita tondron reportos^z
 Kiu regalas per ŝtonoj, tiun oni dankas per bastonoj^z
- 307 **Qui se ressemble s'assemble (Homero)**
 Kiu kun vi kuniĝas, tia vi fariĝas^z
 Kiu ŝteliston regalas, mem ŝteliston egalas^z - vd 103
- 308 **Qui s'excuse s'accuse**
 Kiu tro sin pravigas, tiu mem sin kulpigas^z
 Sendemanda ekprotesto estas ofte kulpatesto^z
- 309 **Qui s'y frotte s'y pique (Ludoviko la XII-a)**
 Kiu lin tuŝas, tiu lin sentas
- 310 **Qui trop embrasse mal étreint**
 Kiu kaptas tro vaste, konservas malmulte^z
 Kiu tro alte svingas, nenion atingas^z
 Kiu tro forte la manon svingas, nenion atingas^z
 Se sako tro pleniĝas, ĝi baldaŭ disŝiriĝas^z - vd 156

- 311 **Qui va doucement va loin/sûrement**
Chi va piano, va lontano/ sano
 Kiu iras trankvile iras facile^Z
 Kviete kaj nerapide estas pli bone^Z- vd 258
- 312 **Qui veut avoir la fille, doit flatter la mère**
 Se vi volas la filinon, flatu la patrinon^Z
- 313 **Qui veut voyager loin ménage sa monture** (Racino)
 Selante ĉevalon, oni ĝin karesas^Z
- 314 **Qui vivra verra**
 Kiu vivos, tiu vidos^Z
- 315 **Qui vole un oeuf vole un boeuf**
 Infano ŝtelas ovon, grandaĝulo ŝtelas bovon^Z
 Oni komencas per ŝteletoj kaj finas per ŝtelegoj^Z
- 316 **La raison du plus fort est toujours la meilleure**
 (Lafonteno) - vd 122
- 317 **Le recéleur ne vaut pas mieux que le voleur**
 Ŝteloĉasisto mem estas ŝtelisto^Z
- 318 **Rien ne résiste à l'argent**
 Al tiu ĉio cedas, kiu monon posedas^Z- vd 86
- 319 **Rien ne sert de courir; il faut partir à point** (Lafonteno)
 Kiu tro pelas, nur malakcelas^Z
 Ju pli haste, des pli malrapide
- 320 **Rien ne vaut un chez-soi** vd 186. Al ĉiu besto plaĉas ĝia nesto^Z
 Ĉie estas varme, sed hejme plej ĉarme^Z
- 321 **Rira bien qui rira le dernier** (Floriano)
 Plej bone ridas, kiu laste ridas^Z/ kiu ridas la lasta^Z
- 322 **Le rire est sain** (Rabelezo)
 La rido estas saniga
- 323 **Si jeunesse savait... (si vieillesse pouvait!)**
 Se juneco estus sperta, se maljunulo estus lerta^Z
 Juneco ne scias, maljuneco ne povas^Z
- 324 **Si le ciel tombait, il y aurait bien des alouettes de prises** Se la ĉielo falus al tero, birdokaptado estus
 facila afero^Z- vd 46

- 325 **Si tu veux conserver tes amis, ne fais pas crédit**
 Perdiĝas per pruntodono amiko kaj mono! ^Z
 Prunto amikon forpelas! ^Z
- 326 **Si tu veux la paix, prépare la guerre**
Si vis pacem, para bellum
 Se vi deziras pacon, preparu vin por milito
- 327 **Le soleil brille pour tout le monde**
Sol lucet omnibus
 Por ĉiuj brilas la suno
- 328 **Tant qu'il y a de la vie, il y a de l'espoir**
 Kie estas sufero, estas ankaŭ espero ^Z
- 329 **Tant va la cruche à l'eau qu'à la fin elle se brise/
 se casse**
 Longe ĉerpas la kruĉo, ĝis ĝi fine rompiĝas ^Z
 Longe ŝtelas ŝtelisto, tamen fine li pendos ^Z
- 330 **Telle mère, telle fille**
 Kia patrino, tia filino ^Z
- 331 **Tel maître, tel valet**
 Kia reganto, tia servanto ^Z
- 332 **Tel père, tel fils**
 Kia (la) patro, tia (la) filo ^Z
 Kia naskinto, tiaj naskitoj ^Z
- 333 **Tel qui rit vendredi, dimanche pleurera (Racino)**
 Iu vendredon ridas, kiu dimanĉon ploros - vd 304
- 334 **Le temps, c'est de l'argent**
Time is money (Benjameno Franklin)
 Temp' estas mono ^Z
- 335 **Le temps est le meilleur médecin** ^{Konsolon tempo donas al koro}
^{Tempo venos, zorgon prenos ^Z}
 Plej bona kuracisto estas la tempo ^Z
- 336 **Le temps passé ne reviendra plus jamais**
 Kio pasis, ne revenos ^Z
- 337 **Le temps perdu ne revient point/ ne se rattrape pas/
 ne se répare jamais**
 La tempon perditan oni jam ne ricevas
 La perditan tempon oni ne povas trovi

Ĉiuj vojoj kondukas al Romo

- 338 **Tous les chemins mènent à Rome**
Ĉiuj vojoj kondukas al Romo
- 339 **Tous les goûts sont dans la nature** vd 7
Kiom da homoj, tiom da gustoj^Z
Ĉiu abomenaĵo trovas sian adoranton^Z
Eĉ por pomo putranta troviĝas amanto^Z
Malplaĉas nenio, se taksas pasio^Z
- 340 **Tout à une fin**
Ĉio havas finon^Z
Kio komenciĝis, tio ankaŭ finiĝos^Z
- 341 **Tout ce qui brille n'est pas or**
Ne ĉio brilanta estas diamanto^Z Ne ĉio utilas, kio brilas^Z
Ne ĉio estas oro, kio brilas - vd 164
- 342 **Toute médaille a son revers**
Ĉiu medalo du flankojn posedas^Z
- 343 **Toute peine mérite salaire**
Por ĉiu laboro, iom da oro
De kantado senpaga doloras la gorgo^Z
Ne ekzistas ofico sen benefico^Z
- 344 **Tout est bien qui finit bien**
Fino bona, ĉio bona^Z
- 345 **Toute vérité n'est pas bonne à dire**
Diro de vero estas danĝero
Kiu diras la veron, havas suferon^Z
La lumo por vero ofte estas danĝero^Z
Ne ĉian ajn veron konvenas diri
Sciu funde, sed tenu profunde
- 346 **Tout finit par se savoir**
La tempo ĉiam malkaŝas la veron^Z
Arbaro aŭdas, kampo vidas^Z
Eĉ el sub la tero aperas la vero^Z
Neĝo kaŝas nur ĝis printempo^Z
Sako alenon ne tenas, ĝi baldaŭ elvenas^Z - vd 239
- 347 **Tout flatteur vit aux dépens de celui qui l'écoute**
(Lafonteno)
Ĉiu flatulo vivas per la kostopago de la aŭskultanto^Z

Oni lekas la manon, sed celas la panon^Z
Vivas ja flatisto ĉiu - je l'kostopag' de kiu lin aŭs-
kultis (Waringhien)

- 348 **Tout nouveau, tout beau**
Au nouveau, tout est beau
Changement de pâture donne appétit aux veaux/
réjouit les veaux
Ĉion novan oni ŝatas, malnovan oni forbatas^Z
Ĉio nova ŝajnas bona - vd 172
- 349 **Tout se paie**
Nenia ago fariĝas sen pago^Z
Por ĉiu ago venas tempo de pago^Z
- 350 **Tout vient à point à qui sait attendre** (Rabelezo)
Per pacienco venas scienco^Z
- 351 **Le travail anoblit**
Laboro kondukas al honoro kaj oro^Z
Ne ekzistas (ne venas) honoro sen laboro^Z
Kiu amas honoron, amu laboron^Z
- 352 **Le travail est le meilleur remède contre l'ennui**
La laboro estas la plej bona kuracilo kontraŭ enuo
- 353 **Trente six métiers, trente six misères**
Tro da metioj - profitoj neniaj^Z
- 354 **Trop de cuisiniers gâtent la sauce**
Tro da kuiristoj kaĉon difektas/ fuŝas^Z
- 355 **Trop de précaution nuit**
Per tro multa varto malboniĝas la farto^Z
- 356 **Trop parler nuit**
Ju pli oni babilas, des pli oni al si malutilas^Z
Kiu langon ne tenas, mem sin malbenas^Z
Kiu multe babilas, al si mem malutilas^Z
Kiu multe parolas, malamikon konsolas^Z - vd 134
- 357 **Un barbier rase l'autre**
Razisto raziston razas^Z - vd 367
- 358 **Un bienfait est vite oublié**
Bonfaron oni facile forgesas^Z

- 359 **Un bienfait n'est jamais perdu**
Bono farita ne estas perdita
- 360 **Un bon tiens vaut mieux que deux tu l'auras**
Mieux vaut gigot voisin et prochain qu'un gros mouton lointain
Pli bona estas malgranda "jen prenu" ol granda "morgaŭ venu" ^Z
Al promeso oni ne kredas - kredu, kiu posedas ^Z
Ne fidu heredon, fidu posedon^Z - vd 159
- 361 **Un coup de langue est pire qu'un coup de lance**
Ne timu tranĉilon, timu babilon ^Z
Langa vundo plej profunda^Z
- 362 **Une bonne conscience est un doux oreiller**
Konscienco trankvila estas bona dormilo^Z
Konscienco senmakula estas kuseno plej mola^Z
- 363 **Une brebis galeuse gâte tout un troupeau**
Brebis rogneuse fait souvent les autres teigneuses
Unu fava ŝafo tutan ŝafaron infektas^Z
Unu ovo malbona tutan manĝon difektas^Z
- 364 **Une fois n'est pas coutume**
Ne de unu okazaĵo fariĝas kutimo
- 365 **Une fois vu, cent fois cru**
Kia oni vin vidas, tia oni vin taksas^Z
Kiel oni vin vidas, tiel oni vin taksas^Z
- 366 **Une hirondelle ne fait pas le printemps**
Unu hirundo printempon ne alportas^Z
Unu kukolo printempon ne venigas^Z
- 367 **Une main lave l'autre**
Mano manon lavas^Z - vd 376
- 368 **Une occasion perdue ne se retrouve jamais** - vd 150
Kiu okazon forŝovas, ĝin jam ne retrovas^Z
Se elsaltas la okazo, ĝi rompiĝas kiel vazo^Z
- 369 **Un homme averti en vaut deux**
Pasero sperta ne bezonas averton^Z
Pasero sperta estas lerta - vd 139

- 370 **Un homme qui se noie se raccroche à un fétu de paille**
Un noyé s'accroche à un brin de paille
 Dronanto eĉ herbeton kaptas avido^Z
 La ŝiprompiĝulo tenas sin je tabulo
- 371 **L'union fait la force**
 Unueco estas forto^Z
 Unueco donas fortecon^Z
- 372 **Un malheur amène son frère**
 Malfeliĉoj kaj batoj venas ĉiam kun fratoj^Z - vd 373
- 373 **Un malheur n'arrive jamais seul**
 Malfeliĉo malofte venas sola
 Malfeliĉo kuntrenas malfeliĉon^Z
 Malfeliĉo venas, malfeliĉon kuntrenas^Z
 Suferoj ne venas izolitaj^Z - vd 372
- 374 **Un mauvais arrangement (accommodement) vaut mieux qu'un bon procès (Balzac)**
Un mauvais arrangement vaut mieux que le meilleur procès
Un maigre accord est préférable à un gros procès
 Pli valoras interkonsento ol juĝa dokumento^Z
 Pli valoras paco malbona, ol malpaco plej bona^Z
 Pli valoras konkorda ovo, ol malkonkorda bovo^Z
- 375 **Un petit "chez soi" vaut mieux qu'un grand "chez les autres"**
 Pli bona branĉo sennuksa, ol kaŝo plej luksa^Z
- 376 **Un service en vaut un autre**
 Kvitiĝas servo per reservo^Z
 Servo postulas rezervon^Z - vd 357
- 377 **Ventre affamé n'a point d'oreilles (Lafonteno)**
 Ventro malsata orelo ne havas^Z
 Malsata stomako orelo ne havas^Z
 Stomako malsata nur pri pano meditas^Z 377 bis :
Ventre affamé prend tout en gré
Ce stomako malsata ne kapricas palato^Z
- 378 **Vin versé n'est pas avalé**
 Vino verŝita ne estas glutita - vd 187
- 379 **Voir, c'est croire**
 Ne kredu al orelo, kredu al okulo^Z
 Ne kredu al parolo sen propra kontrolo^Z

380 Vouloir, c'est pouvoir

Kiu volas, tiu povas^z

Kion oni volas, tion oni povas^z

Kie estas volo, tie estas vojo^z

381 Voyages de maîtres, nocés de valets

Mastro en vojo - servantoj en ĝojo^z - vd 82

*Mastro en vojo,
servantoj en ĝojo*

DUA PARTO
ESPRIMOJ SANKCIITAJ DE L'UZADO

Adviene que pourra!

Fariĝu, kio volas!^Z

Okazu, kio okazos

L'affaire est dans le sac!

La afero estas kvazaŭ traktita

Aimez votre prochain comme vous même (Evangelio)

Amu vian proksimulon kiel vin mem^X

Après l'effort, le réconfort!

Laboro finita - ripozo merita!^Z

Après Nous le déluge! (Ludoviko la XV-a)

Post mia malapero renversigu la tero!^Z

A travail égal, salaire égal!

Egalan pagon por egala laboro!

Attendre et voir!

Wait and see!

Atendu kaj vidu

Aussitôt dit, aussitôt fait!

Dirite, - farite!^Z

Parolite - farite!^Z

Autant chercher une aiguille dans une botte de foin!

Serĉi kudrilon en fojnostako!

Autant parler aux murs!

Parolu al muro! ^z

Autant vouloir tirer un pet d'un âne mort!

Kiom ajn vi penos, nenio elvenos! ^z

Melku bovon senfine, li lakton ne donos! ^z

Nenia peno nek povo donas lakton de bovo ^z

Tie vi penos, vi tiros, vi nenion akiros! ^z

La bave du crapaud n'atteint pas la blanche colombe!

La luno ne aŭskultas, kiam hundo ĝin insultas! ^z

Beaucoup de bruit pour rien

Much ado about nothing (Ŝekspiro)

Bruo potenca, nula esenco ^z

Multe da bruo por nenio

Multa tumulto por malmulto

Granda konfuzo por bagatelo

Beaucoup sont appelés, mais peu sont élus (Evangelio)

Multi sunt vocati, pauci vero electi

Multaj vokitoj, sed malmultaj elektitoj ^z

Les belles plumes font les beaux oiseaux

C'est la plume qui fait l'oiseau

La bela plumo faras belan birdon

Eĉ ŝtupo estas bela, se vi ĝin ornamas ^z

Le bon marché coûte cher

Kio kostas malmulte, kostas plej kare ^z

La bouche parle de l'abondance du coeur

Koro tro plena - buŝo parolas ^z

Ça, c'est le bouquet!

Jen la kulmino!

Ça coule de source!

Ĉi tio fluas kiel akvo el fonto!

Ça entre par une oreille, ça sort par l'autre!

Tra unu orelo eniras, tra la dua eliras! ^z

Ça ne casse pas trois pattes à un canard!

Ça ne casse pas les vitres!

Tio neniel estas eksterordinara!

Tio estas tute banala!

Ce ne sont pas les scrupules qui l'étouffent!

La konscienco lin ne turmentas!^z

Ce n'est ni chair ni poisson/ ni lard, ni cochon!

Ĝi estas nek viando, nek fiŝo!^z

Ĝi estas nek lakto, nek selakto!^z

Ĉesis esti vino, sed vinagro ne fariĝis!^z

Fluidaĵo sen difino, nek vinagro nek vino!^z

Ce n'est pas de la petite bière!

Ne bagatela afero!

Ce n'est pas de la tarte!

Ĝi ne estas facila, kiel laboro argila!^z

Ce n'est pas la mer à boire!

Tio ne estas superforta afero!

Tio ne estas nepre nefarebla!

Tio ne estas nepre neplenumebla!

Ce n'est pas lui qui a inventé le fil à couper le beurre!

Il n'a pas inventé la poudre!

Li pulvon ne elpensis!^z

Li ne elpensis la filozofian ŝtonon!^z

Li ne elpensis la ŝtonon de Saĝuloj!^z

Ce n'est pas tombé dans l'oreille d'un sourd!

Tio ne trafis surdulan oreilon!

Ce n'est pas tous les jours dimanche!

Ne ĉiam estas festo, venos ankaŭ fasto!^z

Cent heures de chagrin ne paient pas un sou de dettes

Bedaŭro kaj ĉagreno ŝuldon ne kovras^z

Ce qui vient du coeur va droit au coeur

Kio iras el la koro, venas al la koro^z

C'est à peine s'il vient au monde!

Li ĵus elrampis el la ova ŝelo!^z

Li ne elrampis ankoraŭ el la vindoj!^z

C'est bonnet blanc et blanc bonnet!

C'est chou vert et vert chou!

Ambaŭ floroj de samaj valoroj!^z

De la sama koloro, de sama valoro!^z

Ce qui est fait est fait

Farita ne refariĝos^z - Kio fariĝis ne refariĝos^z

De sama tero devenas, saman sukon entenas!^z
Unu estas makropo, la alia kanguruo!
La unu estas naŭ, la alia dek minus unu!
Unu pasero alian valoras!^z - vd : **Les deux font la paire**

C'est cautère sur une jambe de bois!

Al fiŝ' kuirita akvo ne helpas!^z
Ĝi helpas kiel hirud' al mortinto!^z
Efika kiel vorto predika

C'est clair comme l'eau de roche!

Klare kiel fontakvo!

C'est de la moutarde après dîner!

Ĝi estas kiel mustardo post la manĝo!^z

C'est de la bouillie pour les chats! (concernant un texte)

Ĝi estas tute malklara!

C'est de l'eau à son moulin!

Ĝi estas akvo al lia muelilo!^z

C'est la bouteille à l'encre!

Plena nekompreneblaĵo!

C'est la cinquième roue du carrosse/de la charrette!

Kvina rado de veturado!

C'est la goutte d'eau qui fait déborder le vase!

Unu guto plenigas la glason!^z
Unu sola guto la glason plenigas!^z

C'est la lutte du pot de terre contre le pot de fer!

Ne batalu pot'el tero kontraŭ kaldrono el fero!^z
Por pot' argila, pototo fera estas najbaro danĝera!^z

C'est la misère en faux col!

Luksa la vesto, sed malplena la poŝo!^z
Ĉe vesto velura suferas la stomako!^z
Sur la ventro veluro, en la ventro murmuro!^z

C'est là que le bât blesse!

Tie estas la vunda loko!^z
Jen la tikla punkto!^z

C'est la sauce qui fait le poisson

Bona saŭco gustigas fiŝon
Fiŝo sen vino estas veneno^z

C'est le bouton pareil à l'habit!

Kia la drapo, tia la vesto!^z

(voir : **C'est bonnet blanc et blanc bonnet!**)

C'est le calme après la tempête!

Post brua vento, subita silento!^z

C'est le coup de pied de l'âne!

Sur arbon kliniĝintan saltas la kaproj!^z

C'est le cousin du cousin de l'amoureux de ma belle-soeur

Li estas preskaŭ mia frato : nepo de kuzo de onklino
de konato^z

C'est le jour et la nuit!

Ili malsimilas kiel tago kaj nokto!

Diferenco kiel ĉielo kaj tero!

C'est le métier qui rentre!

Rajdi sur ĉevalo oni ne lernas sen falo!^z

C'est l'enfance de l'art!

C'est pas sorcier!

Por tio ne necesas multe da scienco!

C'est le revers de la médaille!

Ĉiu medalo du flankojn posedas!^z

C'est le secret de Polichinelle!

Pri tio jam ĉiuj paseroj babilas!^z

Estas publika sekreto, ke ...

C'est l'hôpital qui se moque de la Charité!

C'est la poêle qui se moque du chaudron!

Kaldrono mokas pri poto kaj mem estas kota!^z

Ridas blindulo pri lamulo!^z

C'est pour la bonne bouche!

Le meilleur pour le dessert!

Bona vino al la fino!^z

La parto plej vasta venos la lasta!^z

C'est tout le contraire!

La sama afero, sed kun kapo al tero!^z

C'est un coup d'épée dans l'eau!
C'est un coup d'épingle dans la mer!
Celi(s) anseron, trafi(s) aeron! ^Z

C'est une autre paire de manches!
Estas alia paro da ŝuoj!

C'est une goutte d'eau dans la mer!
Ĝi estas guto en la maro!
Akvero en akvaro!

C'est une tempête dans un verre d'eau!
Granda frakaso en malgranda glaso! ^Z
Tio estas ŝtormo (tempesto) en tetaso!

C'est un jeu d'enfant!
C'est facile comme bonjour!
Tio estas nur infana ludo

C'est un prêt pour un rendu!
Kia ago, tia pago! ^Z
Kia ago, tia reago!

C'est un temps à ne pas mettre un chien dehors!
Tia vetero, ke eĉ hundon oni ne elpelus! ^Z

Chacun porte son fardeau
Ĉiu havas sian ŝarĝon ^Z

Chacun voit midi à sa porte
Ĉiu rigardas ĉion tra sia persona vitro! ^Z

Cherchez et vous trouverez (Evangélio)
Serĉu kaj vi trovos

La coupe est pleine!
Se la kaliko tro pleniĝas, la vino elverŝiĝas ^Z

Demain il fera jour
Morgaŭ frue venos plue
Morgaŭ estas la amata tago de mallaboremuloj ^Z

Demain on rase gratis!
Hodiaŭ por mono, morgaŭ senpage!

Demandez à un aveugle, s'il veut voir clair!
Ĉu urso rifuzus mielon?

Les dés sont jetés!

La ĵeto estas farita!

La kuboĵoj estas ĵetitaj! : jam falis^z

Les deux font la paire!

Du botoĵoj faras paron!^z

El du unuĵoj unu paro!

(vd : **C'est bonnet blanc et blanc bonnet!**)

Deux se querellent, arrive un troisième larron (Lafonteno)

Du militas, tria profitas^z

Diviser pour régner (Ludoviko la XI-a)

Divise, afin de régner (Makiavelo)

Divide ut regnes/imperes

Dividu kaj imperiu!

Du sang, c'est pas de l'eau!

Sango komuna reciproke sin altiras!^z

Sango ne silentas, sian sangoĝon ĝi sentas!^z

L'erreur est humaine

Erare humanum est

Erari estas home

L'esprit est prompt, mais la chair est faible (Evangelio)

Spiritus promptus est, caro autem infirma

La spirito ja estas fervora, sed la karno estas malforta

Et le combat cessa, faute de combattants (Kornelio)

Ĉesis la batalo, pro manko de batalantoj

Etre ou ne pas être, voilà la question!

To be or not to be, that is the question (Ŝekspiro)

Ĉu esti aŭ ne esti, tiel staras nun la demando^z

Les extrêmes se touchent (Ludoviko-Sebastiano Mercier)

La ekstremoj intertuŝiĝas

Malaj tro(ig)aĵoj estas proksimaj

Fais ce que je dis et non ce que je fais

Akvon prediki kaj vinon trinki/ brandon drinki

La femme est un animal à cheveux longs et à idées courtes (Schopenhauer)

Virino havas haron longan kaj saĝon mallongan

Le feu couve sous la cendre!

La cindroj kovas la fajron!

Fajreto bruletas sub la cindro^B

Fin contre fin, y'a pas de doublure/ ne vaut rien pour doublure!

Trafis pugno pugnon!^Z

Eĉ plej ruza vulpo en kaptilon falas!^Z

Les grands esprits se rencontrent!

Kiel la grandaj spiritoj simpatias!

L'homme est un animal raisonnable

Homo estas animalo naturdotita je penso

Il a les yeux plus grands que le ventre!

Okuloj estas pli grandaj ol la ventro!^Z

Tute jam sata, sed okulo malsatas!^Z

Il a plus d'un tour dans son sac!

Li scias kie la kankroj pasigas la vintron^Z

Il a un bon coup de fourchette!

Il se tient mieux à table qu'à cheval!

Li brave batalas ĉetable!^Z

Il coulera (passera) encore de l'eau sous les ponts

Multa akvo fluos ĝis tiam sub la pontoj/ en la maron

Multe da akvo forfluos, antaŭ kiam...^B

Il donnerait sa chemise!

Li fordonus ĉion sian ĝis lasta ĉemizo!

Il est bien de son village/ de son pays!

Li estas nek frotita nek polurita!

Il est trop poli pour être honnête!

Ĉe tro ĝentila ekstero mankas sincero!^Z

Il manque toujours un sou pour faire un franc!

Oni estas riĉa neniam sufiĉe!

Il n'a que la chemise qu'il porte sur la dos

Krom la vestaĵo sur la korpo li posedas nenion

Il ne faut pas jeter l'enfant avec l'eau du bain!

Ne elĵetu la bebon kun la akvo de la bano!

- Il ne faut pas tenter le diable!**
Malfermita kelo tentas al ŝtelo!^z
- Il ne ferait pas bon s'y frotter!**
Prefere evitu lin (ŝin) - vd 309
- Il ne ferait pas de mal à une mouche!**
Eĉ al muŝo li ne farus malbonon!
Li ne dolorigus eĉ muŝon!
- Il ne l'emportera pas au paradis!**
Li sian malbonaĵon ne profitos!
- Il ne peut pas le voir en peinture!**
Li ne povas toleri lian aspekton!^z/lian portreton
Eĉ lian bildon li ne toleras!
- Il ne sait ni a ni b!**
Li neniam venkis la alfabeton!^z
Li ŝvitas ankoraŭ super la alfabeto!^z
- Il n'est pas à prendre (à toucher) avec des pincettes!**
(pro malpureco) Oni ne tuŝus lin per tenilo!
(pro kolero) Li estas acidhumora/ galhumora!
- (Il n'est) pas besoin d'être grand clerc pour...**
Pop. : **Faut pas être bachelier pour...**
Ne necesas esti akademiano por...
Ni ne bezonas komputilon por...
- Il n'est pas né de la dernière couvée/ d'hier!**
Vd : **Il n'est pas tombé de la dernière pluie!**
- Il n'est pas sorti de Saint-Cyr!**
Ce n'est pas un grand clerc! / une lumière!
Li ne estas el la grandaj saĝuloj!^z
Li ne havas kapon de ministro!^z akademiano!
Lia kapo ne estas akademio/biblioteko/enciklopedio!
- Il n'est pas tombé de la dernière pluie!**
Il n'est pas né de la dernière couvée/ d'hier!
Li estas frotita kaj polurita^z
Li jam faligis la laktodentojn
Li ne estas bebo
Li ne estas ĵus naskita/ Li ne naskiĝis de hieraŭ/
Ne hieraŭ li venis en mondon

Li ne ĵus elrampis el la ovo/ el vindaĵo
Ne el unu forno li manĝis jam panon^z
Ne unu fajron li pasis, ne unu hundo lin ĉasis^z
Ne unu hundo lin mordis, ne unu vento lin tordis^z

Il ne faut pas la corde pour le pendre!

Ŝnuro de pendigito pli valoras ol li!

Il ne voit pas plus loin que le bout de son nez!

Li vidas nur ĝis la pinto de sia nazo!^z

Il n'y a pas de quoi fouetter un chat/ un pape!

Tio estas ja tute negrava!

Il n'y a pas d'heure pour les braves!

Bravulo ĉiam pretas!

(Il n') y a pas l' feu!

Le feu n'est pas à la maison!

La afero ne brulas!^z

Ne brulas la domo!

La afero havas tempon!^z

La afero ne urĝas!

La afero ne staras sur pinto de ponto!^z

Vin ne urĝas la diablo!

Il n'y a pas péril en la demeure (Lafonteno)

Oni povas sendangere prokrasti

Il n'y a plus d'enfants! (Moliero)

Naivuloj jam ne ekzistas!^z

**Il n'y a que ce que l'on ne voit pas qui ne fait pas mal
au cœur**

Kion oni ne scias, tion oni ne envidas

Kion mi ne scias, tion mi ne envidas!^z

Se okulo ne vidas, koro ne avidas^z

Okulo avidas ĉion, kion vidas^z

Il s'en est fallu d'un cheveu/ d'un poil/ d'un fil!

Nur hareto tenas tion!

Il s'en fout (s'en moque) comme de l'an 40!

Ĝi eĉ ne tuŝas lian oreilon!^z

Ĝi glitas de li, kiel pizo de muro!^z

Ĝi tuŝas lin, kiel akvo anseron! ^Z
Li fajfas pri ĝi!

Il s'en soucie comme de sa première chemise/ comme de sa première culotte!

Li zorgas pri ĝi kiel pri neĝo pasintjara! ^Z

Ils peuvent se donner la main!

Du botoj faras paron! ^Z

Il verra de quel bois je me chauffe!

Li spertos per kia ligno mi hejtas min!

Li vidos, kion mi estas kapabla!

Il y a à boire et à manger!

La trinkaĵo estas ŝlimplena!

La afero estas duflanka, bona kaj malbona!

Il y a anguille sous roche!

Estas diablo en la skatolo!

La artifiko estas en la afero!

Il y a beaucoup d'appelés, mais peu d'élus (Evangélio)

Multaj vokitoj, sed ne multaj elektitoj ^Z

Il y a de l'eau dans le gaz!

La afero ne iras glate!

Il y a de l'orage dans l'air!

La atmosfero estas eksplodema!

Il y a plus de peur que de mal!

Timo superis malbonon!

Il y a un dieu pour les ivrognes!

Por ebrulo ne ekzistas danĝero! ^Z

Il y a une ombre au tableau

Estas tubero en la afero ^Z

Il y aura des pleurs et des grincements de dents!

(Evangélio)

Tie estos la plorado kaj la grincado de dentoj!

J'ai d'autres chats à fouetter!

Tio estas tute negrava por mi!

Je lui dois une fière chandelle!

Mi ŝuldas al li gravan dankon!

Mi estas al li ege dankoŝulda!

Je lui garde un chien de ma chienne!

Mi repagos al li pro tio!

Je m'en lave les mains! (Poncio Pilato)

Mi lavas al mi la manojn!^Z

J'en ai l'eau à la bouche!

Kolektiĝas al mi salivo en la buŝo!^Z

J'en donnerais ma tête à couper!

Mi vetas per mia kapo!^N

Tion mi certigas je mia vivo!

Je ne donnerais pas cher de sa peau!

Mi ne vetus lian (ŝian) vivon!

J'en mettrais ma main au feu!

Vd : J'en donnerais ma tête à couper

Je pense, donc je suis (Kartezio)

Mi pensas, do mi ekzistas^B

Le jeu en vaut bien la chandelle!

La ludo ja kandelon valoras!^Z

Le jeu ne vaut pas la chandelle!

La ludo kandelon ne valoras!^Z

La tuta ludo ne valoras kandelon!^Z

La felo tanadon ne valoras!^Z

Ne valoras la faro la koston de l'preparo!^Z

Ne valoras la akiro eĉ la penon de l'deziro!^Z

Pli kostas la sako, ol la tuta pako!^Z

Tro kara aranĝo por malkara tagmanĝo!^Z

Les jeux sont faits!

La loto estas tirita!^Z

Je vous vois venir avec vos gros sabots!

Mi ja divenas, kion vi celas!

J'y perds mon latin!

Venis fino al mia latino!^Z

Nun finiĝas mia klereco!^Z

Laissez les prendre un pied chez vous, ils en auront bientôt pris quatre

Donu fingron al avidulo, li tutan manon postulas^Z

La liberté de chacun s'arrête là où commence celles des autres

Ĉies libero limiĝas tie, kie ĝi puŝas kontraŭ la libero de aliaj

La libero de unuopulo limiĝas per la libero de ĉiu alia unuopulo

Le mariage n'est qu'une loterie

Edziĝo estas nura loterio

La mesure est comble

La glaso superpleniĝis

Mieux vaut voir ses talons que ses pointes!

Preferinde vidi liajn kalkanumojn ol liajn ŝupintojn!

Mon verre est petit, mais je bois dans mon verre!

Pli valoras propra ĉemizo ol fremda valizo!^Z

(Ne jetez pas) des perles devant les porceaux (Evangélio)

Margaritas ante porcos

Ne ĵetu viajn perlojn antaŭ la porkoj^Z

N'en versez plus, la coupe est pleine!

Se la kaliko tro pleniĝas, la vino elverŝiĝas!^Z

Ne tirez pas sur le pianiste!

Ne pafu al la pianisto!

Le nom d'un fou s'écrit partout

Malsaĝulo ĉie sian nomon skribas

Nous n'avons pas gardé les cochons ensemble!

Vi estas trofamiliara!^Z

Nous ne nous chauffons pas du même bois!

Niaj ideoj malsamas!

Nul n'est censé ignorer la loi

Nesciado de leĝo neniu pravigas^Z

On a l'âge de ses artères (aksiomo de Cazalis)

Oni samaĝas kiel siaj arterioj

Arterifarto signas aĝon

On en a toujours pour son argent/ pour ses sous

Oni ricevas laŭ la elspezita mono

On en fera quelque chose, si les petits cochons ne le mangent pas!

Damaĝescepte, li brile sukcesos!

Li brile sukcesos, se neniu metos trajojn sur lian vojjon!

Li brile sukcesos, se lia kariero ne iĝos fuŝfaro!

On en sait toujours assez!

De tro multa scio krevas la kranio! ^z

Se vi pri ĉio informiĝos, vi baldaŭ maljuniĝos! ^z

On entendrait une mouche voler!

On entendrait trotter une souris!

Aŭdeblas eĉ zum' de muŝo/ de raŭka kulo!

Oni povus aŭdi traflugantan muŝon!

Aŭdeblas eĉ kreskado de herbo!

On est maître de son argent/ de ses sous

Por sia oro ĉiu estas sinjoro! ^z

- Je suis maître de mon argent!

Per mia mono mi estas barono!

On lui donnerait le bon Dieu sans confession!

Oni miskredus lin senpeka!

Oni kredus lin anĝelo!

On n'a pas quatre bras!

Ĉiu homo havas nur du manojn!

On n'engraisse pas les cochons à l'eau claire!

Oni ne grasigas porkojn per akvo klara!

On n'en sait jamais trop!

Saĝulo scias ion, sed neniu scias ĉion ^z

Se mi scius kion mi ne scias, ĉiuj saĝuloj min envidus ^z

On ne peut pas être à la fois juge et partie

Neniu povas esti juĝisto en sia propra afero

Pri propra afero neniu juĝas libere ^z

Vi ne povas esti samtempe juĝanto kaj juĝato

On ne peut pas être et avoir été (Chamfort)

Ne eblas estanti kaj estinti

On ne recolle pas les pots cassés
Pecon detranĉitan al la pano ne regluu^z

On ne sait comment le prendre
Lin tuŝas nek admono nek ordono^z

On ne sait par quel bout le prendre
Il est comme un bâton épineux/ merdeux
Li estas acidhumora/ galhumora

On ne se bouscule pas au portillon!
Ne svarmas la kandidatoj!

On n'est pas avare de promesses
Kiu promesojn faras, tiu ne avaras^z

On n'est pas de bois!
Homo ne estas el ligno, sed el karno!

On n'est pas sorti de l'auberge!
Ni ne estas baldaŭ finontaj!

On répond aux imbéciles par le silence!
Plej bona sprito estas silento!^z

On revient toujours à ses premières amours
La unua amo ne forgesblas

Où le soleil entre, le médecin n'entre pas!
Suno anstataŭas kuraciston!

Paix à ses cendres!
Paco al lia cindro!^z
Pacon al lia cindro

Paix aux hommes de bonne volonté
Pacon al la bonintencaj homoj

Pas vu, pas pris
Ne kaptita, ne punita^z

Les plaisirs les plus courts sont les meilleurs
Agrabla estas gasto, se li longe ne restas^z

La plus belle fille du monde ne peut donner que ce qu'elle a (Chamfort)

Plej bela fraŭlino povus doni nur, kion ŝi havas!
De unu bovo oni du felojn ne (de)ŝiras!^z

Eĉ plej nigra bovino donas lakton nur blankan^Z

Les plus gueux sont les plus fiers
Spiko malplena plej alte sin tenas^Z

Plutôt mourir debout que de vivre à genoux
Prefere morti gloro ol vivi malhonore

Pour moi, c'est de l'hébreu/ du chinois!
Ĝi estas por mi voluapukaĝo!^Z
Tio estas por mi fina scienco!^Z

Prolétaires de tous les pays, unissez-vous! (Manifesto
de la Kompartio)
Proletoj el ĉiuj landoj, unuigu!

Promettre et tenir font deux
Promeso rimigâs kun forgeso^Z

Quand il y en a pour trois, il y en a pour quatre!
Ĉiam eblas dispartigi!

Quand les poules auront des dents
Kiam la kokinoj ricevos dentojn
Kiam sur glacio kreskos herbo

Quand on n'a pas de tête, il faut avoir des jambes!
Kapo pekas, piedoj suferas!^Z
Pro kapo malplena suferas la kruroj!^Z
Pekas kapo, pagas piedoj!

Quelle mouche te pique?
Kia stranga muŝo vin pikis?
Kia grilo zumas al vi en la kapo?

Qui casse les verres, les paie
Qui casse paie

Les casseurs sont les payeurs
Kiu rompis, tiu pagu!^Z
Kiu rompis la glason, ordigu la kason^Z
De kiu la kulpo, por tiu la puno^Z
Kiu pekis, tiu pagas^Z

Qui fait le péché fait la pénitence
Kiu pekis, tiu pagas

Qu'il repose en paix!
Requiescat in pace!
Li ripozu en paco!
Li ripozu trankvile!^Z

Qui m'aime me suive (Filipo la Vi-a el Valezio)
Kiu min amas, sekvu min!

Qui se sent morveux, qu'il se mouche! (Moliero)

Qui se sent galeux se gratte!

La leprulo sin gratu!^z
Kie jukas, tie ni gratas!^z

Qui vivra, verra!

Kiu vivos, tiu vidos^z

La réponse du berger à la bergère

La diskutoĉesiga respondo

Rien de nouveau sous le soleil! (Ecclês)

Nil novi sub sole!

Ekzistas nenio nova sub la suno!^x

Rien ne peut arrêter le temps (Fénelon)

La radon de tempo oni ne povas haltigi

Rien n'est impossible à Dieu (Evangelio)

Se Dio ordonos, eĉ ŝton' lakton donos^z

Le roi n'est pas son cousin!

(vulgara) : **Il ne se prend pas pour une merde!**

Li opinias sin supera je ĉiuj!

La roue tourne!

Turniĝas la rado!

La rado de Fortuno estas turniĝema!

Sauve qui peut!

Ĉiu por si, por ĉiuj Di'!^z

(fam.) : **Si ma tante en avait, on l'appellerait mon oncle!**

Se mia onklino havus tion, kio mankas al ŝi, ŝi estus mia onklo! - vd 46

Si on lui pressait (tordait) le nez, il en sortait du lait!

Li havas ankoraŭ la lakton sur la lipoj!^z

Le sort en est jeté!

Alea jacta est (Julio Cezaro)

La loto estas tirit!^z

Sûr comme deux et deux font quatre!

Certe, kiel duoble du kvar!^z

Tel est pris qui croyait prendre! (Lafonteno)

Kaptonta iĝas kaptito!

Lupo kaptas, sed li ankaŭ enfalas!^z

Le tour est joué!

La trompo sukcesis!

Tout ce qu'il dit n'est pas écrit dans l'évangile!

Ne evangeliaj estas diroj liaj!

Tout est bien qui finit bien!

Fino bona, ĉio bona!

Tout est pour le mieux dans le meilleur des mondes possibles (Lejbnico)

Ĉio estas plej bona en la plej bona mondo!

Tout finit par s'arranger

Eĉ por plej terura tago venos vespero^z

Tout le monde ne peut pas être général!

Ne povas ĉiu homo esti pap' en Romo!^z

Tout s'arrange avec le temps

Kun la kreskado de la tempo ĉio akordiĝos^z

Le travail d'abord, l'amusement après!

Antaŭ ĉio zorgu oficon, plezuro atendos sian vicon!^z

Trop tard à la soupe

Kiu venis post la manĝo, restas sen manĝo^z

Por malfrua gasto restas nur ostoj^z

Un clou chasse l'autre

Unu najlo alian elpuŝas

Oni elbatas kojnon per kojno^z

Unu vundo alian kuracas^z

Une main de fer dans un gant de velours

Fera mano en velura ganto

Un esprit sain dans un corps sain

Mens sana in corpore sano (Sokrato)

Sana menso en sana korpo

Un invité, c'est comme le poisson, au bout de deux jours, ça sent...

Gasto kiel fiŝo baldaŭ fariĝas malfreŝa^z

Un merci n'écôrche pas la bouche!

De vorto ĝentila ne doloras la lango! ^Z

Un pas en avant, deux en arrière

Unu paŝo malantaŭen, du paŝoj posten

User, ne pas abuser

Uti, non abuti

Uzu, sed ne trouzu

Senlanigu, sed ne senfeligu/ ne senhaŭtigu ^Z

(Mais aux âmes bien nées...)

La valeur n'attend pas le nombre des années (Kornelio)

Merito ne rilatas al aĝo ^Z

Ne ĉiam per aĝo mezuriĝas la saĝo ^Z

Saĝo barbon ne atendas ^Z

Vanité des vanités

Vanitas vanitatum

Vantaĵoj de vantaĵoj

Va où tu veux, meurs où tu dois

Iru laŭvole kaj mortu laŭdeve

La vengeance est un plat qui se mange froid

Venĝemo scias atendi

Le ver est dans le fruit

La vermo estas en la frukto

La vérité est dans le vin

In vino veritas

En vino estas vero

La vérité se trouve au fond des verres

Vera opinio montriĝas en ebrio ^Z

Kion sobreco deziras, ebrieco ĝin diras ^Z

La vérité sort de la bouche des enfants

De infanoj sciĝas la vero

Malsaĝulo kaj infano parolas la veron ^Z

La vérité sort du puits

El sub la tero aperas la vero

La vie ne tient qu'à un fil

Inter ni kaj la morto estas nur unu paŝo

Voix du peuple, voix de Dieu
Vox populi, vox dei
Popolo diras, Dio diras ^z

Por

SAT-Broŭservo (Poresperanta Fako)

presis: C. Baudé, FR-47470 Beauville